

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Första Kammaren. N:o 30.

Tisdagen den 24 April, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmälades och bordlades sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 1, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 38 och 4 i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin m. m. den 29 maj 1885.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare Herr Brukspatron *J. O. Sundström* fortfarande är af sjukdom hindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygar
Stockholm den 21 april 1888.

Hans Strandberg,
Distriktsläkare.

Föredrogos, men bordlades å nyo, på flere ledamötes begäran, lagutskottets den 21 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 44 och 45.

Fortsattes föredragningen af bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

116 och 117 punkterna.

Biföllos.

118 punkten.

Herr Bennich: Det är uppenbarligen till följd af något förbiseende, som utskottet i denna punkt kommit att förändra sjelfva

*Förhöjd tull
å brand- och
trädgårds-
sprutor med
tillhör.*

Första Kammarens Prot. 1888. N:o 30.

Förhöjd tull rubriken. Det heter i den nu gällande tulltaxan »*sprutor, brand- och å brand- och trädgårds-, äfvensom tillbehör*», men nu har utskottet i stället föreslagit *trädgårds-sprutor med tillbehör* att rubriken skulle blifva *sprutor, alla slag*.

(Forts.) Genom en sådan förändring skulle utskottet endast åstadkomma att en hel del mindre sprutor af hvarjehanda material, såsom tenn, messing, glas och dylikt, i stället för att vara underkastade specialtullar efter det bearbetade ämnets beskaffenhet skulle hänföras till en enda med värdetull belagd grupp. Detta kan naturligtvis icke vara annat än ett förbiseende och jag anhåller därför, att rubriken måtte återföras till sin förra lydelse.

Herr Reuterswärd: Detta är verkligen ett förbiseende, ty utskottet hade här icke tänkt på andra sprutor än sådana, som afsågos efter den gamla rubriken. Jag hemställer därför att rubriken måtte åter få sin förra lydelse.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på förevarande punkt endast yrkats, att kammarerna, med bibehållande af tulltaxans nuvarande rubrik: *sprutor, brand- och trädgårds-, äfvensom tillbehör*, skulle bifalla utskottets hemställan i hvad den afsåge dessa artiklar.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan i oförändradt skick och derefter på antagande af nyssberörda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

119—125 punkterna.

Biföllos.

126 punkten.

Tull å eldfast tegel m. m.

Herr Bennich: På 130 sidan af utskottets betänkande finnes en tirad, som jag ber att få uppläsa. Der står nemligen:

»Till en något högre tullsats eller 1 öre per kilogram föreslås glaseradt façadtegel, listtegel, trottoarsten och gröfre golfplattor samt de i den nu gällande tulltaxan ej särskildt upptagna, men, efter hvad uppgifvet blifvit, märkvärdigt nog såsom »maskiner och redskap» hittills förtullade rör af lergods för vattenledningar eller tekniska behov.»

Detta häntyder uppenbarligen på att tullförvaltningen enligt utskottets förmenande skulle hafva tillåtit sig en egendomlig tolkning af tulltaxan och att den därför på detta sätt skulle erhålla en prickning.

Jag ber få fästa herrarnes uppmärksamhet derpå, att i nu gällande tulltaxa finnes en särskild bestämmelse derom att rör tillverkade af metaller »eller andra ämnen» skola hänföras till maskinerier, redskap eller verktyg. Ligger det väl något märkvärdigt deruti, att tulltaxan af tullförvaltningen tillämpas efter dess uttryckliga och bestämda lydelse?

Jag kan åtminstone icke förstå denna tirad på annat sätt än att utskottet dermed velat gifva tullstyrelsen en tillrättavisning därför, att den ställt sig hittills gällande stadgande till efterrättelse.

Man har inom utskottet gått så passioneradt tillväga, att man sålunda utan rimlig anledning sökt pricka denna förvaltning, som icke står väl hos det nu rådande systemets män.

I sjelfva saken har jag icke något att anmärka.

Herr Almström: Jag skall bedja att få fästa den siste ärade talarens uppmärksamhet derpå, att det anmärkta yttrandet icke är utskottets eget, utan att det är motionärens ord, som citerats. Den förebräelse, talaren rigtade mot utskottet, är väl sålunda oberättigad.

Hvad sjelfva frågan beträffar, är jag af den mening att föreskriften i tulltaxan att deglar och rör, tillverkade af lera, m. fl. artiklar vid förtullning skola behandlas såsom maskinerier, redskap och verktyg väl är ett af de märkvärdigaste tullstadganden man kan tänka sig. Såsom skäl till detsammes bibehållande har blifvit mig sagdt, att en sådan rubrik funnits i den tulltaxa, som gälde, då franska traktaten första gången afslöts, och att man sedermera icke velat eller ansett sig kunna ändra rubrikens ordalydelse.

Skälet till rubrikens tillkomst och bibehållande må nu vara hvilket som helst, så är dock sjelfva bestämmelsen, lindrigast sagdt, högst besynnerlig.

Herr Reuterswärd: Jag är förekommen af den siste talaren och behöfver därför icke vidare ingå i något närmare besvarande af den förste talarens emot utskottet rigtade anmärkning. Utskottets motivering visar hvarken att det låtit leda sig af några passioner eller velat, såsom han påstod, gifva något hugg åt tullförvaltningen. Det är nemligen endast motionärens ord utskottet här citerat och detta borde den värde talaren hafva gjort sig litet bättre reda för, innan han uppträder så skarpt mot utskottet, som han nu gjort.

Herr Hedlund: Det är i afseende å sjelfva saken, som jag skall bedja att få göra en liten anmärkning. Jag tror icke det är länge man här i Sverige begagnat detta s. k. façadtegel till byggnader, utan det är först nyligen det lyckliga förhållande inträffat, att vi kunnat börja dermed. De flesta äldre hus i Göteborg äro uppförda af det gula s. k. Flensburgerteglet. Då detta tegel var behäftadt med bristfälligheter, började man så småningom öfvergå till cementering, men då äfven detta byggnadssätt visade sig vara ofördelaktigt såväl i afseende å sundhet som i öfrigt började man öfvergå till det tyska »Rohbau».

Façadteglet var, då det först infördes, ganska dyrbart, enär det måste till högt pris hit införas från Frankfurt och andra orter i Tyskland.

Jag har alltid varit ifrig för att det skulle tagas från Sverige och, då jag hörde talas om att försök med tillverkande deraf gjorts vid Höganäs i Skåne, lät jag höra efter derstädes, huruvida de icke kunde fabricera dylikt façadtegel, om man gaf dem beställning på en gång för 25 å 30,000 kronor.

*Tull å
eldfast tegel
m. m.*
(Forts.)

Tull å
eldfast tegel
m. m.
(Forts.)

Disponenten vid Höganäs visade sig mycket intresserad härför. Höganäs ville dock ej åtaga sig beställningen, hvarför en större byggnad i Göteborg måste uppföras af importeradt tegel.

Nu hafva, efter hvad mig blifvit bekant, flere fabriker för tillverkning af façadtegel uppstått i Skåne, och detta anser jag för en stor lycka, men att man just då skall lägga tull på façadteglet, synes för mig åtminstone vara oeffter rättligt, då ju deri måste ligga, att man vill fördyra ett så nyttigt byggnadsämne, som detta tegel är.

Ehuru med föga hopp om att erhålla ändring i denna punkt, som ju utgör en konsekvens af det olyckliga system, hvarpå vi nu inslagit, ber jag få ytterligare betona, att genom bifall till den föreslagna tullen å façadteglet skulle man tillfoga byggnadsrörelsen en verklig skada, hvilken icke endast skulle leda till att fördyra utan äfven att försämra det byggnadssätt vi nu i Göteborg allt mera börjat införa.

Herr Almström: Då den siste värde talaren meddelade att, efter hvad han hört omtalas, vid de svenska tegelbruken icke kunde tillverkas s. k. façadtegel och att af sådan anledning Höganäs bolag vägrat emottaga en större beställning på dylikt tegel, beder jag få erinra derom att façadtegel icke göres af eldfast lera, utan af bättre slag af vanliga s. k. backleror, då det skall hafva röd- eller rödbrun färg, och af mergellera då det skall hafva en gul eller gulgrå färgton, som liknar det eldfasta teglet. Tillverkningen af façadtegel fordrar mycket mera omsorg än den vanliga tegeltillverkningen, och då nu flera fabriker uppstått inom landet, anser jag det vara nödvändigt att de åtminstone i början af sin tillvaro erhålla något skydd. Sedan de väl kommit i god gång, är jag öfvertygad att de skola kunna bestå utan tullskydd. För närvarande införes dylikt tegel från Tyskland i rätt stora kvantiteter, och de nyanlagda inhemska fabrikerne inom landet hafva svårt att bestå konkurrensen.

Det är på grund häraf som utskottet föreslagit ifrågavarande tullsats, till hvilken jag yrkar bifall.

Herr Hedlund: Jag ber få säga den siste värde talaren att jag alldeles icke är okunnig om skillnaden mellan det eldfasta och det s. k. façadteglet.

Förhållandet var att vid Höganäs funnos båda sorterna af lera, men svårigheterna, som hindrade denna fabrik att emottaga det gjorda anbudet, lågo i anskaffandet af de formar och maskinerier, som skulle finnas för tillverkande af s. k. façadtegel. Hvad beträffar den stora importen af denna vara från Tyskland, så borde transportkostnaderna deremot utgöra ett tillräckligt skydd.

Grefve Strömfelt: Hvad som för herr Hedlund kan vara obegripligt, är mången gång ganska begripligt för andra, och jag kan icke hjälpa att jag tror så vara förhållandet äfven med afseende på »façadteglet». Första misstaget herr Hedlund begick var att säga att Höganäs, som hade eldfast lera att tillgå, likväl icke kunnat tillverka façadtegel.

Andra misstaget var hans påstående, att den i Sverige tillverkade varan skulle vara sämre än den utländska hit importerade.

Det tredje, att transporten från Tyskland och hit skulle vara tillräckligt skydd för en nyss uppblomstrande industri i denna branche.

Det är nemligen icke af »eldfast» lera façadteglet göres, såsom herr Almström riktigt påpekade.

På många ställen inom Sverige har under de sista åren uppstått en storartad industri för tillverkning af façadtegel och det har vid undersökning befunnits att detta façadtegel i allmänhet är af högre värde och bättre än det utländska, som hit importerats.

Herr Hedlund talade vidare om att frakten borde vara ett tillräckligt skydd, men så är icke förhållandet. Vi känna alla, inclusive herr Hedlund, att när i ett stort land en fabrikation lång tid varit i gång och ett annat mindre land också börjar med samma tillverkning, så är det vanligt, att det större landet kastar in en massa af sitt fabrikat i det mindre till lägre pris än det der kan tillverkas, ja, ofta till lägre pris än försäljningen sker i hemlandet, för att sålunda qväfva den unga, uppblomstrande industrien i sin linda och derigenom bibehålla marknaden dersammastädes.

Jag tror därför att det vore väl betänkt om för den utmärkta vara, som nu här tillverkas, åsattes ett måttligt skydd, och ett måttligt skydd är i sanning den tullsats, utskottet här föreslagit och till hvilken jag därför yrkar bifall.

På samma gång ber jag få instämma i herr Almströms första yttrande, deruti han påpekade oegentligheten af att hänföra »rör tillverkade af lera» till maskindelar.

Jag erkänner dock tillika rigtigheten af herr Bennichs yttrande, att tullstyrelsen svärligen kunnat handla på annat sätt än hon gjort; under uttalande af förhoppning, att den komité, som af bevillningsutskottet begärts och hvars tillsättande jag hoppas Riksdagen måtte understödja, allvarligt måtte taga i öfvervägande, huruvida icke 446:te artikeln i tulltaxan kunde tåla vid en revision derhän, att ur dess nuvarande lydelse: »Rör tillverkade af metaller eller andra ämnen; hänföras till maskinerier, redskap och verktyg», orden »eller andra ämnen» finge utgå.

Sedan öfverläggningen angående föreliggande punkt förklarats härmed slutad, bifölls hvad utskottet deri hemställt.

127—130 punkterna.

Biföllos.

131 punkten.

Herr Forssman: Herr grefve och talman, mina herrar! Af den anförda statistiken framgår att utførseln af tjära är många gånger större än inførseln. Största delen af den importerade tjäran kommer från Finland, och en stor del af denna finska tjära lär åter utföras.

Under sådana omständigheter har jag för min del icke kunnat

*Tull å
eldfast tegel
n. m.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tull å tjära.*

Ifrågasatt tull å tjära. finna, att det skulle vara nyttigt eller nödvändigt att belägga denna artikel med tull. Jag tror tvärtom, att den transitohandel med tjära, som nu några år egt rum, är till den svenska tjärhandels fördel, och att det skulle vara till skada såväl för denna handel, som för tjärproducenterna, om den finska tjäran gick direkte på utlandet och der konkurrerade med den svenska. Dessa förhållanden hafva varit för mig en anledning att motsätta mig tull på tjära. Men jag har också haft andra anledningar.

En af de största upplagsplatserna är, såsom torde vara bekant, Haparanda. Der upplägges utaf svenska köpmän den tjära, som produceras på ömse sidor om Torneå elf. Större delen produceras emellertid på finska sidan. Denna tjärproduktion sträcker sig 30 à 35 mil uppåt landet på båda sidor om elfven, på hvilken tjäran nedflottas till Haparanda. Huru skall man nu kunna tänka sig möjligheten af att skilja emellan dessa tunnor, då de komma till Haparanda? För de på finska sidan producerade skall betalas tull, de svenska äro tullfria. Skall hvarje tunna vara åtföljd af produktionsbevis, eller huru vill man gå tillväga för att bringa ordning och reda härutinnan?

Följden af att tjära belägges med tull måste blifva, att all tjärproduktion i dessa trakter nära nog blir en omöjlighet, och kan man ej begagna det häfdvunna fortskaffningsmedlet, så kan man ej heller på dessa aflägsna trakter producera varan. Det skulle vara att undertrycka såväl den inhemska tjärproduktionen som handeln med tjära i dessa trakter.

Då det var fråga om fisktullen, talades det om svårigheten, särskildt vid Torneå, att belägga saltad lax med tull. Men jag kan dock tänka mig att man skulle kunna komma ifrån den svårigheten genom att t. ex. föra den färska fisken öfver på svenska sidan och der salta den. Men det låter sig ej göra med tjära.

Nu är att märka att, som jag förut nämnt, denna tjära uppköpes uteslutande af svenska köpmän i Haparanda, det går nästan ingen till Torneå. Jag föreställer mig att de svenska köpmännen hafva fördel af att denna kommers får fortgå ostörd som hittils.

Äfven med fara att såsom stockholmare icke anses begripa något af de norrländska förhållandena, måste jag dock framställa denna anmärkning, och det vore intressant att särskildt från den norrländske ledamoten i bevillningsutskottet få höra, huru han tänkt sig saken.

Af alla de beslutade tullsatserna är det inga, som ingifva mig sådana betänkligheter, som just de, hvilka drabba artiklar, hvilka i små quantiteter och genom skärgårdsbefolkningen införas från Finland, nemligen lax, strömming, smör och tjära. Det är dessa tullar, som komma att välla oupphörliga svårigheter, och jag skulle gerna hafva sett, om de varit möjliga att undvika. Särskildt hvad denna tullsats beträffar kan jag icke finna annat än, att de skäl, som tala för fortfarande tullfrihet på tjära äro så öfvervägande, att jag antager att åtminstone denna kammare ej lemnar sitt bifall till utskottets förslag.

På dessa grunder yrkar jag afslag.

Herr Nyström: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag vill till en början upplysa att Andra Kammaren har med den öfvervägande majoriteten af 67 röster antagit denna punkt och deribland hafva frihandlare, till och med en del frihandlare från öfversta Norrland varit med om att antaga densamma.

Herr Forssman tyckes finna alla möjliga svårigheter för att kunna kontrollera införseln. Herr Forssman gaf således icke akt på herr generaltulldirektörens uppgift att vi icke behöfva sörja för verkställigheten af Riksdagens beslut. Om så hade varit, hade icke herr Forssman lagt sig uti svårigheten att kontrollera, på sätt han gjort nu och förut. Herr Forssman säger att det icke är till någon nytta för landet, men väl till skada för dem, som handla med tjära. Det senare kan jag gå in på. Det blifver mindre affärer för dem och mindre rörelse, om denna artikel ej går öfver Sverige. Men det är ej heller det man med denna tull åsyftar, utan man åsyftar att minska införseln, som inverkar menligt på denna industri. Jag kan upplysa att åtminstone i öfra Norrland är tillverkningen af tjära så uppdrifven och fordrar så oerhördt med arbete och möda, att det kan vara goda skäl för att skydda denna industrigren. Ingen, som ej närmare känner till denna handtering, kan föreställa sig på långt när hvilket arbete densamma kräfver.

Herr Forssman tyckes anse att det betyder ingenting, om man inför aldrig så mycket tjära. Jo, det gör betydligt; om det införes till exempel 10 gånger mera än den inhemska marknaden behöfver, så måste detta nedsätta priset på den tjära vi hafva att aflåta.

Jag kan icke finna annat än att den föreslagna tullen, som är mycket ringa i jemförelse med hvad den borde vara, endast ungefär en krona 50 öre per tunna, med fullt skäl kan införas. Jag vill tillika upplysa att det är icke alldeles så, som herr Forssman uppgaf, hvad angår nedforslingen efter Torneå elf. Det går nemligen så till, att hvarje finne och hvarje svensk har sin särskilda flotte, och det är ringa sammanhang mellan de svenska finnarna och de finska, så att hvarje finne har märkt sina tjärtunnor, innan han lägger upp dem på svenska stranden, och hvad är väl då för svårigheter att kunna tulla detta; det torde ej möta det ringaste hinder. Hvad åter vägningen vidkommer, så, om man har vägt *en* tunna, kan man antaga att 100 tunnor kunna förtullas efter samma vikt, som denna, ty fyllda väga de ungefär lika.

Jag yrkar på dessa skäl bifall till utskottets förslag.

Herr Forssman: Den siste ärade talaren har, synes mig, undandragit sig att besvara huru de påpekade svårigheterna skulle kunna öfvervinnas. Han hänvisade till generaltulldirektörens yttrande, och det gick ut derpå, att det får ej finnas några svårigheter, då en sak är af Riksdagen beslutad; men det skulle kosta penningar, så vill jag minnas att hans ord föllo.

Den siste talaren nämnde vidare, att det icke blir svårighet med kontrollen, emedan tunnorna transporteras i flottar. Men kan det föreskrifvas, att så fortfarande skall ske? Man kan ju finna med sin fördel förenligt att lägga tunnorna alldeles lösa eller sätta ihop två

Ifrågasatt tull å tjära. eller tre, och huru skall man sedan kunna skilja dem, som kommit från östra eller vestra sidan af elfven? Hvilken uppsigt fordras ej, då det gäller en så betydlig sträcka! Följden blir naturligtvis spioneri, smuggeri och trassel med åtal och beslag, etc.

(Forts.)

Talaren nämnde också, att införseln från Finland kan störta denna inhemska industri, om, sade han, det infördes 10 gånger så mycket som det utfördes.

Jag hänvisar till utskottets förslag. Införseln har hittills utgjort omkring $\frac{1}{10}$ af utförseln, och jag saknar därför all anledning tro, att den nu skulle blifva 10 gånger större. Det har icke visat sig på många år vara fallet, och man saknar, som sagdt, anledning befara något sådant.

Dessutom är tullbehandlingen med vägning af en sådan vara som tjära ett smetigt och obehagligt arbete, så att jag tror att äfven af det skälet skulle det vara fördelaktigt slippa ifrån denna tullsats.

En stor del af den finska tjäran kommer på småskutor till Stockholms stad. En del kommer nog med ångbåtar från de norrländska hamnarne och finska viken, men många komma, såsom jag nämnde, med småskutor; man kan tänka sig, hvilka svårigheter att vid hvarje liten vedskuta få dessa tunnor upptagna och vägda, att för detta ändamål framskaffa våg o. s. v.

Jag anser, med ett ord, olägenheterna af den föreslagna tullen vara vida öfvervägande fördelarne, hvarför jag yrkar afslag.

Herr Björnstjerna: Herr grefve och talman, mina herrar! Detta är en bland de tullar, som synas mig omöjliga kunna vara till fördel för någon människa, men som deremot äro förenade med många olägenheter. Det är väl alldeles gifvet att priset på en så betydande exportartikel som tjära icke bestämes genom tullar inom landet, utan dess pris är beroende af priset å världsmarknaden. Skulle vi genom åsättande af denna tull minska eller hindra den finska importen af tjära, blir resultatet endast att vi få utföra så mycket mindre. Mera tjära lär väl icke konsumeras i landet därför, att priset höjes med 1 krona 50 öre, men exporten minskas, och det kan hända att, om också priset skulle till en början stiga, blifver följden den, att vi sannolikt icke i främmande hamnar kunna konkurrera med Finland och andra länder, hvilka exportera tjära. Det kunde sålunda hafva ett menligt inflytande på vår ganska betydliga export. Minskad exporten, blir ju öfverflöd på tjära i landet, och om än prisen stigit i början, skulle de då sjunka ner till kanske lägre än de förut voro.

Den förste talaren har fullständigt framställt olägenheterna af denna tjärfråga, särskildt hvad transport å Torneå elfv angår. Visserligen svarade norrlandsrepresentanten att det betydde ingenting, det är icke svårt nu att skilja den finska och den svenska tjäran därför, att hvarje finne och hvar svensk har sin flotte för sig. Men jag undrar, om vi finge en tull på 1 krona 50 öre, huruvida ej finnarne skulle hitta på att göra upp med sina grannar vid svenska stranden

att få lägga sina tjärtunnor i deras flottar mot betalning af t. ex. 25 öre tunnan; hur ginge det då med tullen? *Ifrågasatt tull å tjära.*

Man har så ofta klandrat att Sverige sålt sina produkter till engelsmän eller tyskar, hvilka sedermera fört ut dem till aflägsnare länder, i stället att sjelfva föra dem till konsumenterna. Huru förhåller det sig nu här? Jo, här är Sverige mellanhand. Finland för hit en del af sin tjära, hvilken vi få utföra och af hvilken vi få draga handelsvinsten. För detta vill man nu lägga hinder i vägen. Tullen vore ett premium för finnarne att sjelfva föra ut sin tjära till andra länder i stället för att låta oss göra det.

Ingen människa i vårt land kan förtjena något på denna tull, åtminstone efter hvad jag kan se, men många olägenheter skulle den föra med sig.

Jag ber att få återkomma till vår sjöfart. Det har under denna tulldebatt så många gånger yttrats att hvarje svensk industri, hvarje svenskt arbete måste skyddas. Men vår sjöfartsnäring har nu fått det ena slaget efter det andra. Man har lagt tull på fartyg, på materiel för fartygs byggande, för fartygs utrustning och på deras proviant, och nu söker man äfven fördyra denna artikel. Alltså ytterligare ett slag för sjöfarten, icke blott därför att fartygen behöfva använda tjära, utan än mer därför att de gå miste om förtjensten att exportera den. Om till följd af tullen, finnarne sända oss 5000 tunnor tjära mindre, få sannolikt våra fartyg äfven 5,000 tunnor mindre att utföra. Den för vårt land så särdeles vigtiga sjöfartsrörelsen kämpar redan en hård kamp för tillvaron. År 1880 utgjorde bruttobehållningen af de utaf svenska fartyg inseglade frakter på utrikes sjöfart 36,577,000 kronor. Efter det året har förtjensten år efter år nedgått så att den år 1886 icke utgjorde mera än 27,611,000 kronor, sålunda i det närmaste 9 millioner kronor mindre än 1880. Antalet sjöfolk, som användts till utrikes sjöfart, hade under åren 1880—1886 gått ned, om jag inbegriper befålet, med omkring 5,000 personer. I stället att göra något för att upphjelpa denna ytterst vigtiga industri gör man allt för att förkrossa den. Är detta klokt eller rättvist? Då tjärtullen, på sätt jag sökt visa, icke kan vara till minsta fördel för någon i landet, måste jag förena mig med dem, som yrka afslag.

Friherre Klinckowström: Oaktadt den siste talarens snillrika fingervisning för smuggeri från Finland af tjära tror jag dock att det tager sig vida bättre ut i teorien än i praktiken, hvarför jag värdsamt anhåller om bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Herr Casparsson: I motsats mot den föregående ärade talaren tycker jag, att de skäl, som anförts för fortfarande tullfrihet för tjära, äro så öfvervägande, att jag ej anser denna tull böra åsättas.

Dessutom har utskottet föreslagit att en tullkomité skall till sättas för vidare behandling af denna fråga, och vi skola väl lemna något åt denna komité att göra.

Jag yrkar afslag.

Ifrågasatt tull å tjära. I detta anförande instämde grefve *Strömfelt* samt herrar *Lundin* och *Odelberg*.
(Forts.)

Herr Peyron: Om en komité skall tillsättas, anser jag det vara ett skäl att icke för närvarande besluta om denna tull.

Representanten från Norrland fäste sig uteslutande vid att importen af tjära från Finland skulle sänka priset å den svenska tjäran. Men denna import är så obetydlig, att den ej kan inverka på priset i landet å tjära; ty detta, såväl som priset på alla exportvaror, är beroende af priset å den utländska marknaden.

Jag yrkar afslag.

Herr Nyström: Blott ett par ord! Jag förundrar mig visst icke öfver att de, som höra till frihandelslägret, sätta sig emot denna tull, men att herr Forssman, som hör till den motsatta sidan, kommer med sådana uppgifter, som att enstaka tunnor flottas efter Torneå elf ned till Haparanda, det förvånar mig. Jag har nästan årligen, en å två gånger om året, under loppet af 30 år rest denna väg förbi Haparanda, äfven å de tider, då tjärflottning egt rum, men aldrig har jag kunnat observera att der flottats en tunna i sänder. De ligga i flottar, då de komma, och flottas så hela vägen igenom. Det är sådana uppgifter man får från dem, som icke känna till de faktiska förhållandena.

Hvad herr Björnstjerna inblandade om ingrepp på den svenska sjöfarten och dylikt anser jag icke beröras af denna fråga. Jag tror han medgaf att det kan hända att tullen till en början kan höja priset på den svenska tjäran. Sålunda har han på visst sätt medgifvit hvad som utskottet antagit såsom skäl att föreslå tull, och jag kan ej se att de skäl, hvilka anförts *mot* densamma, förminskat värdet af de utaf utskottet och mig anförda, hvarföre jag fortfarande får yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Forssman: Jag vill blott nämna, att jag aldrig påstått, att tjäran *hittills* flottats i enstaka tunnor; men att man möjligen, under förändrade förhållanden och om tull åsättes varan, skulle kunna anse med sin fördel öfverensstämmande att flotta den i småflottar eller i enstaka tunnor.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt och sedan på afslag derå, samt förklarade sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Nyström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 131 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—26;
Nej—66.

5 punkten.

*Ifrågasatt
tull å beck
och beckolja.*

Herr Forssman: På grund af det beslut, kammaren nyss fattat, tillåter jag mig yrka afslag äfven å denna punkt.

Sedan öfverläggningen öfver nu föreliggande punkt förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att derunder endast yrkats afslag å hvad utskottet i punkten hemställt.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets berörda hemställan och vidare på afslag derå, hvilken senare proposition förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

132—140 punkterna.

Biföllos.

141 punkten.

*Tull å tåg-
virke.*

Herr Peyron: Den tull, som är föreslagen i förevarande punkt, förefaller mig att vara den orättvisaste af de många orättvisa tullar, som äro upptagna i bevillningsutskottets betänkande. Om det är fråga om att skydda en näring på bekostnad af en annan näring, så bör man åtminstone se efter, hvilken af de två som är den förnämsta och viktigaste för landet i sin helhet, och det lär väl ingen vilja bestrida, att icke sjöfarten och rederierna äro mycket viktigare, än repslugeri-industrien. Dessa två liksom alla andra näringar lida af samma tryck och svåra konjunkturer som genomgå hela världen till följd af öfverproduktion och låga pris. Nu påstår utskottet, att tillverkningen af tågvirke inom landet är af bästa sort och ärligt hopkommet. Ja, jag vill visst icke bestrida, att det så är, men utskottet tillägger: »hvilket deremot säges ej vara förhållandet med det som inköpes i utländska hamnar.» Detta åter låter jag mig bestrida. Efter de upplysningar, jag erhållit af redare, anse de att det ryska och engelska tågvirket är lika godt som någonsin det svenska; det belgiska deremot anses visserligen ej vara fullt så bra som den svenska tillverkningen, men det är gifvet, att i denna industri, liksom i alla andra, tillverkningarne äro bättre och

*Tull å tåg-
virke.*
(Forts.)
sämre. Om en redare vill köpa den sämre varan till lägre, eller den bättre till högre pris, så måtte det vara hans ensak och det bör honom icke förhindras. I alla händelser verkar den föreslagna tullen till skada för skeppsfartsnäringen, och jag tillåter mig därför anhålla om afslag å denna oberättigade tull.

Herr Reuterswärd: På de skäl, utskottet anfört, anhåller jag om bifall till denna punkt. Utskottet anför, att redan 1882 års tullkomité, som bestod af öfvervägande antal frihandlare, härom yttrat: »Vid behandlingen af denna fråga har komitén tagit i öfvervägande så väl de på frågoformulären ingångna svaren och de upplysningar, hvilka muntligen inför komitén meddelats, som äfven en till Kongl. Maj:t från en mängd repslugeriidkare gifven och till komitén remitterad petition. Af allt detta framgår, att tillverkningen af tågvirke inom landet under senare åren, sedan tullfrihet för denna vara medgifvits, betydligt gått tillbaka, i följd af den svåra konkurrensen med utlandet, hufvudsakligen Ryssland, der sjelfva garnet spinnes i det inre af landet för betydligt lägre pris än det här gällande och råvaran äfven erhålles för billigare pris. De flesta repslugerier för gröfre gods äro nedlagda och tillverkningen omöjlig till de för tågvirke nu gällande pris. Importen af hampa är nästan oförändrad från 1863, men af tågvirke har den under dessa år fyrdubblats; under åren 1863—1872 utgjorde införseln af tågvirke 9 $\frac{1}{2}$ procent af hampinförseln, efter 1872 har den uppgått till 33 procent, och det visar sig, att högst betydliga kvantiteter inkommit. Det är min öfvertygelse, att de svenska repslugerierna kunna tillverka lika bra, om icke bättre vara än de utländska, och, om tullen kommer att åsättas, blir icke priset högre, men skillnaden är den, att, om de svenska fabrikerna lemna underhaltiga varor, äro de åtkomliga, hvilket icke de utländska fabrikerna äro. Jag anhåller på goda skäl om bifall till utskottets förslag.

Herr Wærn: Jemte det jag instämmer med herr Peyron, tager jag mig friheten fästa uppmärksamheten på att införseln under den tid, utskottet uppgifvit, oafbrutit nedgått. Den var mindre 1883 än 1882 och mindre 1884 än 1883 och så vidare. Det synes således icke behöfligt att åsätta denna tull, hvarför jag yrkar afslag.

Herr Biésert: Jag kan icke finna annat än att skeppsfarten blir mer än tillräckligt hårdt beskattad genom de tullar, som redan antagits vid denna riksdag, och jag kan icke finna att denna tull skulle leda till fördel för de inhemska repslugerierna, ty de fartyg, som gå på utländska farvatten, kunna förse sig med repvaror, då de komma på utländsk botten. Jag tror icke det är skäl att betunga denna skeppsfart högre än redan skett. Jag anhåller om afslag å utskottets förslag.

Friherre af Ugglas instämde i detta anförande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr gref-

ven och talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt och sedan på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

*Tull å tåg-
virke.*
(Forts.)

Herr *Reuwerswärd* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 141 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—56;
Nej—35.

142 punkten.

Herr *Leffler*: Tulldebatten har i denna kammarare måhända redan tagit allt för mycken tid; jag skall därför söka att fatta mig så kort som möjligt, när jag nu ger uttryck åt min lifliga förvåning öfver det sätt hvarpå utskottet har behandlat föreliggande viktiga punkt. Det är visserligen lätt förklarligt — och jag har ingen rätt att klandra — att utskottet synbarligen mycket illa upptagit den motivering, som af den ärade motionären blifvit använd. Men utskottet hade ju kunnat huru skarpt som helst uttala detta sitt missnöje utan att därför underlåta att lemna en sådan — låt vara kortfattad, men *saklig* — utredning, som väl efter grundlagens mening, om just icke ordalydelse, bör tillkomma hvarje till riksdags- eller kammarutskott hänvisadt förslag.

Jag vet väl, att emot den föreslagna tullen på ull från frihandelsståndpunkt kunna anföras flera tungt vägande skäl, hvilka icke torde nu behöfva närmare specificeras. Men å andra sidan finnas onekligen i den protektionistiska arsenalen åtskilliga rätt skarpa vapen till försvar för särskildt just denna tull. Af dessa skall jag framhålla endast några få.

Såsom bekant, är fårskötsel en af vårt lands äldsta liksom utan tvifvel en af dess mest naturliga näringar. Fåret är bland vårt jordbruks husdjur det, som kan jemförelsevis längsta delen af året hemta sin föda ute på marken. Våra fårhjordar tyckas också vara mindre

*Ifrågasatt
tull å ull.*

Ifrågasatt
tull å ull.
(Forts.)

än de flesta andra länders utsatta för härjande farsoter. Också har fårskötseln sedan många århundraden haft och har fortfarande en ganska stor betydelse för landets jordbruk. Under senaste årtionden har den dock gått temligen jemnt tillbaka; från 1874 till 1884 minskades fårstocken från 1,600,000 till 1,400,000 eller med en åttondel. I många fall har fårafveln visserligen endast fått vika för en mera intensiv nötboskapsskötsel och ofta är nog ingenting annat än godt att säga om förändringen. Det är likväl att märka, att äfven i vårt land, i synnerhet om man använder förädlade blandningar af kött- och ullracer, schäferi mycket väl kan stå tillsamman med ett i hög grad intensivt jordbruk. Med afseende härå erinrar jag i förbigående derom, att den alltför mycket försummade, ehuru under vissa vilkor synnerligen lönande odlingen af foderrotfrukter, särskildt rofvor och kålrötter, icke låter väl förena sig med produktion af mjölk till smörberedning, men deremot är alldeles på sin plats, om landt-hushållningen är baserad på fårskötsel.

Fårafvelns tillbakagång kan också under vissa förhållanden vara en verklig nationalförlust; och detta gäller särskildt om vårt land derför, att här finnas högst betydliga jordvidder, hvilkas produktionskraft till följd af markens oländighet eller magerhet icke med fördel eller icke ens på något sätt kan tillgodogöras, om ej medelst det viga, hårdiga och förnöjsamma fåret. Det låga ullpriset, som vid stigande konsumtion af varan ju onekligen förorsakats af den öfvermåttiga, af inga tullskrankor hejdade utländska konkurrensen, är för egare af sådan mark ofta en vida svårare olycka, än de låga spanmålspriserna; och den olyckan drabbar en högst betydlig del af landets mindre jordbrukare, hvilka dessutom få mera skada än gagn af alla de redan beslutade nya tullsatserna. Fårskötsel förekommer ju ganska allmänt i sådana smärre jordbruk som icke gifva tillfälle till lönande mjölkproduktion; och den är för dem särdeles lämplig äfven af den orsaken, att fåren åtminstone vissa tider på året fordra rätt mycken skötsel och omsorgsfull tillsyn, en så att säga individuel behandling, som lättare och säkrare kommer dem till del uti små än i stora landt-hushållningar.

På dessa grunder, hvilkas antal skulle, om tiden medgäfv, utan svårighet kunna betydligt förökas, måste jag från min visserligen *principiellt* men *ingalunda doktrinärt* frihandelsvänliga ståndpunkt finna det ytterst svårt att rätt afväga skälen för och emot en måttlig skyddstull å fårull. Om jag ej misstager mig, hör ullen också till de skyddade artiklarne i de flesta länder, som hafva protektionistiska tulltaxor; i Förenta staterna uppgår skyddstullar för vissa kvaliteter till exempel kamull till en tredjedel af varans deklarerade värde, således betydligt mer än hvad nu af motionären blifvit föreslaget. Jag kan ej heller finna annat än att det är *en grof inkonsequens* och en i ögonen fallande orättvisa mot en mycket stor del af landets jordbrukare — särskildt i våra af naturen mindre gynnade landsdelar — att lemna ullen fri, under det nästan allt annat blir tullskyddadt. Det är derför på fullaste allvar jag anhåller, att någon af kammarens ärade ledamöter af bevillningsutskottet behagade framlägga de utan tvifvel synnerligen viktiga skäl, som kunnat förmå utskottet att snart sagdt

föraktfullt afvisa en skyddstull, som väl af hvarje oinvigd måste anses såsom ett alldeles nödvändigt moment i det så kallade *nya systemet*. Säkerligen skola många af kammarens ledamöter med mig blifva tacksamma, om denna min anhållan uppfylles. I afvaktan härå, herr grefve och talman, gör jag för närvarande intet yrkande.

*Ifrågasatt
tull å ull.
(Forts.)*

Herr Stephens: Som den siste ärade talaren uppmanat en af utskottets ledamöter att förklara, hvarför icke utskottet funnit för godt att i denna fråga inkomma med någon vidlyftig utredning, så, oaktadt jag endast är suppleant i utskottet, vill jag dock yttra några ord derom. Från frihandelssidan hafva vi alltid blifvit uppmanade, när vi klagat öfver vår industris ställning, att vi skulle frångå, hvad som icke lönar sig och öfvergå till hvad som kan drifvas med fördel. Den siste ärade talaren har nyss upplyst oss om, att färindustrien och ullindustrien med förvånande steg gått tillbaka här i landet till följd deraf att en annan industri, mjölkboskaps-industrien, fått taga dess plats. Vi hafva följt frihandlarnes råd; vi hafva öfvergifvit den industri, som ej gifvit oss någon inkomst och slagit oss på den, som gifver oss skäligen vinst. Då vi således gjort hvad äfven våra motståndare påstått vara det rätta, kan jag icke finna, hvarför vi här skulle behöfva komma med någon vidlyftig utredning. Det är lätt att finna, hvarför färindustrien icke lönar sig i Sverige. Vi måste hålla fåren inne fem månader om året, medan i Australien och La Plata-staterna de kunna gå ute året om, och *en* herde kan i ofvannämnda länder sköta tusentals får, medan vi måste hålla en vaktare för några få, och om vintern föda fåren med oljekakor och dyra foderämnen, hvilket i de transatlantiska staterna är obehöfligt.

Till följd deraf yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Casparsson: Då nu den mer idylliska delen af herr Hedlunds motion blifvit bragt på tal och en föregående talare undrat öfver anledningen till utskottets afstyrkande, ber jag att få säga några ord derom äfven från min ståndpunkt. Motionären erinrar sig från sin ungdom hurusom »talrika hjordar af vackra, ulliga får betade på vidsträckta marker, af hvilka största delen numera fallit offer för plogets härjande tand.» För att fullständiga idyllen, talar motionären äfven om »*idyllens sköna*», herdinnor, ehuru han mot dem anmärker, att toiletten icke alltid var fullt korrekt. Hvad beträffar uttrycket »plogens tand», så, ehuru jag i 35 år både figurligt och äfven bokstafligen lagt hand vid ploget, så har jag aldrig sett, hört eller erfarit, att ploget har tänder. Motionären skall naturligtvis invända att detta blott är en bild, men jag får då säga, att hans bilder i detta fall äro lika bristfälliga, om ock ej lika luftigt draperade, som hans herdinnor. Han anför vidare att dessa får visserligen icke alltid voro af inhemsk ras, men att de inom ett par släktled blefvo så naturaliserade, att man endast med djupa forskningar kunnat uppdaga deras osvenskhet. Men ett alldeles motsatt förhållande eger rum, ty de raser, som införas, bibehålla fortfarande sin konstans genom generationer och sekler, så att icke någon svårighet möter att upptäcka deras ursprung. Motionären har dermed ådagalagt, att han icke är hemma i

*Ifrågasatt
tull å ull.*
(Forts.)

djurförädlingsläran, hvilket är så mycket mer anmärkningsvärdt, som han flera gånger uppträdt som undervisare och uppmanat oss jordbrukare att egna oss mer åt boskapskötsel och djurförädling. Han anför till sist: »Det lärer ju nemligen vara det egendomliga förhållandet med skyddstullarne — nemligen i deras tanke, som ej låtit sig vilseleda af frihandlarnes flacka och ytliga teorier — att de icke minska införseln, men ändock gifva åt de näringar, som de skydda, större afsättning och förkofran än förut. Hemligheten lärer ligga deri, att ju högre pris människorna få betala för en vara, desto mera förbruka de af henne.»

Hvar i all verlden har motionären hemtat denna uppgift? Han har synbarligen icke gjort sig besvär att sätta sig in i skyddssystemets teoretiska grunder, då han kan komma fram med en sådan lära. Om några af protektionismens enfants terribles skulle framställa dylika satsar, så bevisar det lika litet mot den sunda protektionismen som de satsar, hvarmed frihandelssidans enfants terribles ibland uppbygga en förvånad samtid, bevisa mot frihandelsdoktrinen. Hvad beträffar den förste ärade talarens uppgift att det vore skäl att uppmuntra fårskötseln i vårt land, så kunna meningarne derom vara delade. Jag vill dock anföra huru fårskötseln, jemförd med boskapskötseln utvecklat sig under de 30 år denna näring varit fri. Enligt den sista uppgiften för 1885, var antalet i riket underhållna får och lam 1,442,000, under det antalet tjurar, kor och ungnöt uppgick till 2,086,000 st. Det visar sålunda, att under den »fria utveckling», som inom jordbruket egt rum, nötboskapskötseln varit ofantligt mera lönande och fördelaktigare än fårskötseln. Det kan ju finnas åtskilliga trakter, der fårskötsel kan hafva skäl för sig, men dessa äro, så vidt jag känner, mycket få. Det län, som har största antalet underhållna får, är Kalmar län med 105,600 st. och dernäst kommer Jönköpings med 98,000 st., medan i det i jordbrukshänseende så viktiga Malmöhus län finnas blott 87,900. Jag tror därför icke, det är något skäl att med sådana åtgärder uppmuntra fårskötseln och dessutom, skulle denna tullsats åsättas ull, så måste tull afven åsättas den förädlade varan. Men detta tyckes icke varit meningen. Motionärens framställning är enligt mitt förmenande till sitt innersta syfte närmast att jemföra med den motion, som år 1879 i Andra Kammaren väcktes af herr A. P. Lind, derom att statsverket skulle inköpa några ruinerade fabriker. Den förste ärade talaren sade att ull vore i de flesta länder belagd med tull. Jag känner icke, om så är förhållandet, ty jag har icke tagit kändedom om de *senaste* årens tulltaxor, men 1879 var ull tullfritt i Italien, Österrike, England, Tyskland och, jag vill minnas, Frankrike. I Schweiz var den då åsatt en mycket obetydlig tull. Huru det för närvarande är, vet jag icke, men tror att ull i de flesta länder fortfarande är fri. Om ock herr Hedlunds motion varit på fullt allvar menad, anser jag dock att utskottet haft skäl att hemställa om afslag, hvarom jag hos herr talmannen anhåller om proposition.

Herr Hedlund: Jag hade ej ämnat begära ordet i denna fråga, men det har förekommit några yttranden, som uppkallat mig.

Den förste ärade talaren yttrade i förbigående några ord, efter hvilka jag anser mig böra åtminstone ställa ett frågetecken. Han sade, att han icke skulle finna det så besynnerligt, om utskottet i motivering-
ningen till min motion funnit anledning till missnöje, men att detta missnöje i alla fall icke bort göra sig gällande i ett afslag på motionen. Jag kan icke förstå, hvad anledning utskottet kunnat hafva att blifva missnöjd med motionen. Jag har må hända gifvit en något poetisk skildring af landets ställning på den tid, då fårskötseln blomstrade, men man behöfver väl icke alltid använda endast de mest prosaiska uttryck vid riksdagen. Den är nog prosaisk ändå. I min motion har jag dock icke inskränkt mig till att framställa bilder af det vackra herdelif, som fordom rådde inom landet, jag har äfven skarpt framhållit den kända patriotismen hos de fabrikanter, hvilka onekligen i någon mån beröras af den föreslagna tullen på ull. Herrarne veta väl, att fabrikererna uti Norrköping alltid varit starka ifrån för tull på kläde, och efter som det ju är en erkänd sats, att ju flera och högre tullar man ifrån för, desto bättre patriot är man, var det ju endast en enkel gärd af rättvisa, då jag framhöll, att desse män alltid varit gode patrioter, och att jag ville bereda dem ännu ett tillfälle att i handling utvisa detta genom att införa tullen på ull och såmedelst upprätthålla den svenska fårskötseln samt förverkliga det nya systemet i äfven denna industri, hvars råvara nu måste till största delen inköpas från de transatlantiska länderna. Fabrikanternas hjertan måste blöda vid tanken på att den ull, hvilken de under många år visat sig så skickliga att karda, är idel utländsk vara.

Hvad sjelfva saken angår, så har den ärade talare, som här uppträd på utskottets vägnar, anmärkt, att utskottet handlat i frihandelsvänlig anda, då det icke ville vara med om denna tull. Det är möjligt att så förhåller sig, men då hade det varit lyckligt, om utskottet äfven på andra områden handlat i samma anda. Här hade då varit särskild anledning för utskottet att, då det öfvergått till frihandelsåsigter, hvad fåren beträffar, förklara hvarför fårskötseln, denna urgamla svenska näring, borde särskildt utsättas för frihandels förstörande inverkan. Jag vet icke hvad fåren gjort för ondt, att de skola så illa behandlas. Den satsen, att man icke bör genom skydd uppmuntra en näring, som visat sig gå tillbaka, är emellertid högst besynnerlig i en protektionistisk talares mun, då vi oupphörligt hört just det argumentet anföras, att den och den näringen gått tillbaka och därför bör skyddas. Jag förenar mig också med den förste talaren deri, att om någonsin protektionismen skulle kunna vara gagnelig för det svenska jordbruket, så vore det med afseende på fårafveln.

Jag har en gammal förkärlek för denna näring och har endast hindrats från att drifva den deraf, att jag också har en skogsodling, och för att skydda de små planteringarna har jag icke kunnat utsätta dem för fåren, men när skogen uppväxt, skall jag i samma stund egna mig åt denna afvel, såsom både angenäm och nyttig.

En föregående talare anmärkte, att jag icke begagnat en riktig bild, då jag talade om »plogens härjande tand». Jag vill dock säga, att bildlika talesätt äro just icke ovanliga i hans mun, och har han

*Ifrågasatt
tull å ull.
(Forts.)*

icke något annat att anmärka mot min motion, bör den icke gifva anledning till mycket klagomål.

En annan omständighet, som jag påpekade i min motion, har också alldeles förbisetts, icke blott af utskottet, som icke brytt sig om någon motivering alls för sitt afslag, utan äfven af de ärade talare, som uppträdt för dess hemställan, nemligen det arbetstillfälle, som går förloradt, derigenom att intet skydd gifves fårafveln. Man låter oupphörligen påskina den största ömhet för det svenska arbetet. Det första och det sista i all protektionistisk argumentation är hänsynen till arbetet och fruktan för att arbetarne skulle gå förlustige sin sysselsättning, om det ej blefve tull. Jag tror då icke att de siffror jag uppgifvit i min motion äro öfverdrifna, nemligen att om den ull, som nu årligen importeras, i stället åstadkommes inom landet, skulle härigenom gifvas sysselsättning åt 6 à 7 tusen herdor och herdinnor. Man har visserligen anmärkt, att på de vidsträckta slåtterna i Australien kan en herde vakta tusentals får, när han sitter till häst och har hundar till hjälp. Jag vet detta allt för väl. Men i våra marker kan icke en herde vakta så många får. Siffran, som visserligen är approximativ, tror jag därför vara riktig. Då vi veta, att klädesfabrikerna endast sysselsätta mellan 3 à 4 tusen arbetare, eller hälften mot hvad fårafveln skulle kunna göra, kunna vi lätt inse, hvilket ofantligt rikt arbetstillfälle går förloradt genom den stora ullimporten.

Den ärade talaren på uplandsbänken anmärkte vidare, att jag skulle begått ett misstag deri, att jag sagt, att de utländska fårraserna här blifvit så naturaliserade, att man svårigen kunde utrona deras främmande härkomst. Han påstod deremot, att denna utan svårighet låte sig uppdragas, emedan fårraserna vore konstanta, och att det syntes att jag icke var hemma i djurförädlingskonsten. I flere svenska provinser äro dock fårraserna mycket blandade, och jag har särskildt från Halland sport, att man der kan härleda den blandade rasen från får, som hit införts af Alströmer. Jag vill emellertid icke tvista om den saken. Jag tror icke man skall kunna anse det vara en brist hos mig att icke hafva sysselsatt mig med djurförädling. Mitt yrke har varit människornas förädling, men äfven det har varit ganska otacksamt möda. Särskildt när det gällt att sprida upplysning och sunda åsikter i ekonomiska frågor. Jag vill dock ej förtröttnas, i det jag hyser något hopp, om ock svagt, att arbetet skall kunna hafva god verkan äfven uppå talaren på uplandsbänken.

Herr Wallberg: Jag hade verkligen trott, att vi icke i dag skulle få en så långvarig debatt om ulltullen, då det i lördags vid behandlingen af lintullen visade sig, att under det hela låg blott ett skämt. Då emellertid i lördags det från både norr och söder yrkades tull på lin, och nu den förste talaren framställt samma yrkande med afseende på ullen, kunde man blifva benägen att tro att frågan vore allvarligt menad. Motionären har nu dock stannat vid att icke framställa något yrkande och han skulle säkert blifva ganska orolig, om hans förslag bifölles. Han tycktes emellertid vara smått förargad på utskottet därför, att det behandlat hans motion så knapphändigt.

*Ifrågasatt
tull å ull.
(Forts.)*

Skälet, hvarför utskottet icke ansett sig behöfva afgifva något utlåtande om saken, har varit, att det icke torde behöft till granskning upptaga sådana här skämtsamma saker. Denna uppfattning delades, åtminstone, af hela utskottet. Må hända har bevillningsutskottet likväl gjort orätt i att så knapphändigt affärda en motionär, ty man har berättat mig, att Andra Kammarens beslut i lintullfrågan tillkommit af den anledning, att den kammaren ville på skämt straffa utskottet därför att det icke, såsom man sagt, »gifvit motionären ordentligt på huden». För min del vill jag dock icke vara med om att hudflänga någon människa, allra minst motionären. Jag bibehåller därför min åsigt, att utskottet handlat rätt, såsom det gjort.

Hvad nu beträffar tullen på ull, så har jag visserligen varit med på den tiden, då den varan var belagd med tull, men icke såg jag då något så idylliskt lif med herdar och herdinnor, som det motionären skildrat. Jag tviflar dock icke på att, när han skref sin motion, han hade i tankarne mången angenäm och njutningsrikt upplefvad herdestund. Han, som ännu plägar benämnas med smeknamnet »den unge fyren», hvad skall han icke hafva varit då, när han var ung?

I fråga om fårkulturen, så har dock staten mycket intresserat sig därför; så har den bekostat undervisare i rationel fårskötsel; likaledes hafva våra stora godsegare visat mycket intresse härför. De bemödade sig att kunna åstadkomma en vara, som kunde betinga det högsta pris. Den vanliga koutymen är, att man lemnar 5 procent godtgörelse för buk- och benull, men dessa nöjde sig icke dermed, utan bortsorterade ända till 10 à 15 procent. Ullen blef också mycket vacker och betingade, i jmförelse med den utländska, mycket höga pris. Oafsedt nu allt detta, som å statens och godsegarnes sida åtgjordes, kan jag nämna, att på den tiden också fans den så kallade ulldiskonten i Norrköping, hvilken var förenad med en magasinsbyggnad, der den svenska ull kunde magasineras och hypotiseras mot ganska högt värde och låg diskont, jmfördt med hvad andra fingo betala. Likaledes var en ullmarknad ordnad så väl i Norrköping som i Malmö till fromma för jordbrukarne. Men hvad har händt, trots allt detta? Jo, att schäferierna successivt helt och hållet försvunnit, och jordbrukarne hafva nu vida större uträkning i att nedlägga dessa och nöja sig med boskapsskötseln med dermed följande mera lönande mejerirörelse. Derför är det mycket riktigt, som motionären säger, att ull nu endast åstadkommes till husbehof och knappast det. Detta är den största sanning han sagt, ty jag kan icke tänka mig att hela Sveriges ullproduktion för närvarande är tillräcklig att fournera en enda fabrik af någorlunda omfattning. Vi måste taga vårt behof af ull från utlandet, om vi också därför skulle »förlora mycket af arkadisk natur och idyllisk ro», såsom det heter i motionen.

Om jag läser vidare i herr Hedlunds motion, hur illa tilltygar han icke oss fabrikanter på det mest ironiska sätt, der han talar om »varma fosterlandsvänner», och »stora uppoffringar», med mera i samma genre. Låt oss dock tänka efter huru en tull af 20 öre pr kilo skall taga sig ut. Jag vill då erinra, att den största quantiteten ull, som hit införes, kommer från de transatlantiska länderna. Ullen in-

Ifrågasatt
tull å ull.
(Forts.)

packas der otvättad eller så kallad färftet, ty på dessa oändliga slätter finnes icke tillgång på vatten att tvätta de otaliga många fåren, utan den packas in som den är. Derför bortgår ofantligt stor del vid tvättningen, så att det återstår derefter endast omkring 30 procent rendement af ren ull. En tull af 20 öre per kilogram å den importerade ullen skulle sålunda motsvara 66 öre per kilogram ren ull. Det är alldeles otänkbart, att någon ylleindustri skulle kunna existera i vårt land, om vi pålade en dylik tull. Det skulle vara detsamma som att slå i hjel hela vår yllefabrikation, då icke nu kan påläggas motsvarande tull å yllefabrikater. Denna industri har nog sina svårigheter att kämpa mot ändå. Detta bevisas bäst deraf, att, enligt kommerskollegii berättelser, värdet af tillverkningen var 1883 11,184,000 kronor och 1886 något mer än 8 $\frac{1}{2}$ million, således en minskning på omkring 1 million kronor pr år.

Till sist säger motionären, att fabrikanternas öfvergång till ett bättre fosterländskt åskådningssätt och sinnelag är egnadt att ingifva förhoppning om, att de skola också varmt understödja mitt förslag om införseltull på ull till en början 20 öre per kilogram.

Nog är ironien här ganska påtaglig, och allvaret svårt att upptäcka. Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan i denna punkt, som lyder: »att ifrågavarande yrkande måtte lemnas utan allt afseende».

Friherre Klinckowström: Jag skulle äfven kunna afstå från ordet, sedan herr Wallberg på ett så genomgående sätt behandlat den tekniska delen af denna fråga, men som jag har många upplysningar att lemna och några gensagor att göra, så ärnar jag behålla ordet, då jag begärt detsamma.

Den förste ärade talaren tycktes böjd för att tro, det de flesta europeiska stater hafva tull på ull. Detta är dock verkligen icke förhållandet, och af de europeiska stater, som hafva en sådan tull, hafva de allra flesta icke någon utvecklad ylleindustri. Jag har här ett arbete öfver alla europeiska staters tulltaxor, till hvilket jag kan hänvisa herrarne, och enligt detta är det endast Rumänien, Ryssland, Spanien och Schweiz, som hafva tull på ull. Deremot är denna råvara tullfri i alla Europas större industriella stater, såsom Österrike—Ungern, Belgien, Danmark, Frankrike, Italien och Tyskland och slutligen äfven Sverige. Någon jemförelse kan således icke göras mellan de länder, hvarest ull är tullfri, och dem, som hafva lagt tull på denna vara.

Det är nu icke svårt att förstå orsaken härtill; den är också af beskaffenhet att fullkomligt passa in i det system, som tullskyddsvännerna lagt till grund för sina bemödanden här i Sverige. Herr Hedlund beklagade sig öfver att vi icke skyddade den inhemska fårafveln, då vi ej ville lägga tull på ull, men dervid glömde han helt och hållet bort, att vi nyligen, för ett par dagar sedan, verkligen beredt fårafveln skydd genom att bestämma tull för införseln af får. Beslutet härom är fattadt af båda kamrarna och skall sålunda, hoppas jag, ingå i den nya tulltaxan. Denna anledning att klaga förfaller derför helt och hållet.

Herr Hedlund yttrade vidare, att om vi lade importtull på den ifrågavarande varan, skulle ett ofantligt stort antal herdor och herdinnor kunna uppfodras till deras lofliga yrke. Jag ber honom dock vara öfvertygad att verkligheten i de länder, som hafva en betydlig fårafvel, är helt annorlunda. Jag har vistats i Ungern åtskilliga gånger och jag kan försäkra herr Hedlund, att der förekomma hvarken så talrika eller så poetiska medlemmar af detta hedervärda stånd, som han trodde skulle kunna införas hos oss, eller 7 à 8,000. Vore de så många, så skulle det blifva latmansgöra för både herdor och herdinnor, det kan jag försäkra, ty fåren drifvas och skyddas af hundar, och herdor och herdinnor skulle säkerligen endast gifva anledning till nya klagomål från federationen, hvarför Gud oss nådeligen bevara.

När man läser herr Hedlunds motion och nu hört, hvilket allvar han inlägger i dess försvar, måste man tro antingen att han uppträdt till sin slägts försvar eller ock att hela motionen är ett skämt, och som jag känner herr Hedlund allt för väl för att icke veta att han icke tillhör deras klass, hvilkas försvar han här åtagit sig, måste jag till hans heder tro, att han velat drifva litet med oss protektionister. Jag kan icke hjälpa det.

Jag har intet vidare att tillägga än att jag instämmer i utskottets yrkande.

Herr Leffler: Herr talman! Jag måste ännu en gång bestämdt förklara, att det var på fullaste allvar jag begärde, hvad jag anser såsom min grundlagsenliga rätt, nemligen *skäl* för bevillningsutskottets hemställan i föreliggande punkt. Åtskilliga sådana skäl hafva nu blifvit af utskottsledamöter angifna; de flesta synas mig dock vara öfvermåttan svaga. Så t. ex. när det blifvit sagdt, att vi icke borde skydda vår fårafvel, emedan vissa andra ullproducerande länder hafva så stora naturliga företräden, så gäller ju alldeles detsamma om spanmålproduktionen, deri vi måste konkurrera med länder, som taga 2—3 skördar om året och der jorden kan bearbetas året om. Hvad angår det skämt, som blifvit, såsom vanligt, af ett par ärade talare serveradt, tillåter jag mig betvifla, att det eger något principiellt företräde framför en skämtsamt motivering af en motion; båda kosta tid och trycksvärta.

En utskottsledamot och yllefabrikant har angifvit vissa tekniska skäl mot en tull å fårull; och då jag, såsom icke sakkunnig uti hans fabrikation, ej kan afgöra, huru vida hans anförda skäl ega verklig giltighet, vågar jag icke utan vidare underkänna dem. Jag kommer derfor att för närvarande rösta för bifall till utskottets hemställan om afslag å motionen om tull på ull.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och utskottets i den föreliggande punkten gjorda hemställan bifölls.

143--148 punkterna.

Biföllos.

*Ifrågasatt
tull å ull.
(Forts.)*

Tull å zink. 149 punkten.

Herr Bennich: I det här föreliggande fallet har utskottet verkligen gjort sig skyldigt till en inkonsekvens, som jag icke kan underlåta att anmärka. För alla andra oädla metallarbeten finnas enligt gällande tulltaxa rubrikerna »förgylt eller försilfrad» 70 öre, »öfverdragen med vissa metaller» 35 öre och »andra slag» 15 öre. Här har åter utskottet för en af de allra tarfligaste metallerna, zink, föreslagit en mycket högre tullsats, nemligen 1 krona 25 öre mot 70 öre för till exempel brons eller messing, och vidare för »andra slag» 65 öre. Jag hemställer till kammaren, om det först och främst kan vara någon rimlig anledning att belägga en artikel af så mycket lägre värde, än de flesta öfriga oädla metallerna, med en högre tullsats än de andra. Men icke nog dermed, om zink är sammanblandad med andra metaller, då kommer den under rubriken »sammansatta metaller» och får en lägre tullsats; är det rent zinkarbete, då får det en högre. Dertill kommer, att när metallen är förgylt eller försilfrad eller, såsom utskottet nu tillagt, »med annan metall öfverdragen», så skall man undersöka, af hvilken metall den ifrågavarande artikeln består. Man skall skrapa bort hvad som finnes på ytan, för att kunna undersöka, om artikeln är af zink eller någon annan metall. Om det då skulle vara zink, så ligger orimligheten deri, att denna simplare metall skall draga en högre tullsats. Är det icke enbart zink, så blir tullsatsen lägre.

Utom dessa oegentligheter i tulltaxan stöter man äfven på den olägenheten, att sjelfva tullbehandlingen blir utan ändamål försvärad.

Jag tror mig ock känna, att Andra Kammaren afslagit utskottets förslag i denna punkt, och hemställer jag därför, att denna kammar måtte fatta samma beslut.

Herr Reuterswärd: Det förhåller sig verkligen så, som den siste talaren anført, att Andra Kammaren afslagit denna punkt och bifallit, att rubrikerna i den gamla tulltaxan få oförändrade bibehållas. Jag har, för min del, ingenting emot, att detta äfven blir Första Kammarens beslut, hvarför jag anhåller om afslag å punkten, och att rubrikerna och uppställningen måtte blifva desamma som i den nuvarande tulltaxan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på förevarande punkt endast yrkats, att kammaren, med afslag å utskottets deri gjorda hemställan, måtte besluta, att tullsatserna under rubriken zink skulle bibehållas vid deras nuvarande belopp.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets berörda hemställan och sedan på godkännande af nyssnämnda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

150 punkten.

Ifrågasatt
tull å ägg.

Herr Reuterswärd: Jag skall bedja att få yrka bifall till denna punkt, men anhåller att på samma gång få lemna den upplysningen, att ett tryck- eller skriffel insmugit sig här i betänkandet. In- och utförseln står nemligen angifven i kilogram, men det skall vara stycken.

Herr Forssman: Jag anser, att denna tull icke är nyttig eller nödvändig; och efter den upplysning, som nyss lemnades, kan man finna, att import och export icke äro särdeles betydande. Ett kilogram innehåller 18 ägg af vanlig storlek samt, om de äro mindre, 20—22. Reduceras utskottets sifferuppgifter härefter, så blifva talen betydligt mindre, det är ock blott i mindre partier denna vara införas. Då i alla fall äggproduktionen icke kan anses hafva någon fördel af denna tull, anhåller jag att få yrka afslag.

I detta anförande instämde friherre af Ugglas.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 150 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—45:
Nej—56.

151—155 punkterna.

Biföllos.

Angående
restitution
af tull vid
utförsel af
vissa varor.

156 punkten.

Grefve Strömfelt: Med den omfattning, i hvilken bevillningsutskottet företagit sitt svåra och grannliga arbete, och den korta tid, som är tillmätt ett utskott, har icke utredningen mellan »gagn» och »skada» på denna mängd i betänkanudet förekommande artiklar kunnat ske så fullständigt, som önskligt och behöfligt varit. Om då genom en tullsats, i förening med andra för handen varande omständigheter, någon industri träffas så hårdt, att fara kan uppstå för dess fortfarande existens, så må väl alla kunna enas derom att försöka undvika en sådan katastrof. För några dagar sedan insinuerade herr Bennich en industri, för hvilken den nu åsatta tullen skulle komma att verka ytterst betänkligt. Friherre Klinkowström svarade kort derefter: man »hör» så mycket, men »namngif!» Jag ber, utan att namngifva, få konstatera, att herr Bennich hade fullt rätt i sin anmärkning. Det fans för åtskilliga år sedan en icke obetydlig industri, som valsade jern och skeppade på utlandet. Genom höga tullsatser i de länder, hvarpå denna industri afsatte sina produkter, har man omöjliggjort valsverkets bestånd. Samma fabrik, kanske flera, nödgades sedermera införskrifva utländskt material af valsade eller smidda stänger, hvaraf man sedan drog trådjern och tillverkade spik m. m. Denna fabrikation har gått några år rätt bra och har haft en icke så liten marknad, dels i Sverige, dels i Norge och dels på utlandet. Genom den tull, som nu blifvit beslutet på valsade och smidda stänger, nemligen 2 kronor 50 öre för 100 kilogram, har denna fabrikation kommit i det läge, att den icke kan skicka sina varor till utlandet, ty 2 kronor 50 öre för 100 kilogram gör något öfver 1 krona pr centner, och detta belopp fyller hela förtjensten jemte den afbränning, som vid förädlingen alltid uppstår. Således blir denna export på utlandet hämmad; till Norge har den blifvit omöjliggjord, och afsättningen i Sverige betänkligt rubbad. Det återstår då, efter mitt förmenande, icke annat, såsom en handling af fullkomlig rättvisa, än att för några af dessa fabrikat lemna restitution för råmaterialen, när fabrikatet skickas till utlandet. Med utlandet menar jag icke Norge, ty mellanrikslagen lägger bestämda hinder mot restitution i de hänseenden jag påpekat. Det är således *endast vid export till utlandet*, som denna restitution kan ifrågakomma. Principen af restitution för arbeten, som äro fabrikat af utländska råmaterial, finnes redan i paragraferna 8 och 9 i underrättelserna i tulltaxan. Den är således sedan gammalt erkänd och har ytterligare i bevillningsutskottets betänkande blifvit godkänd i den punkt, der det är fråga om juteväfnader, och sedermera för den svenska qvarnindustrien. Jag vet då icke något skäl, hvarför en sådan fabrikation, som den jag här påpekat, icke skulle få komma i åtnjutande af en så beskaffad lättnad, för att icke säga ett sådant *vilkor för dess fortvaro*. Jag ber nu få nämna, att vid denna fabrikation har, efter de uppgifter mig blifvit lemnade, den afbränning, genom affall med mera, som uppstår vid jernets förädling, visat sig uppgå till mellan 10 och 15 procent. Jag skall i mitt förslag endast upptaga den lägsta procenten. Här finnes äfven en annan omständighet, hvarpå jag vid detta tillfälle vill fästa

kammarens, och särskildt bevillningsutskottets, uppmärksamhet, nemligen att i 8 § står, att: »Egare af fartyg, som vid svenskt varf repareras eller nybygges, äro berättigade att få tillgodonjuta restitution af erlagda införelafgifter för segel och segelduk». Nu har tull blifvit beslutad på tågvirke och jerntåd, som begagnas till stag. I 8 § borde följaktligen också inflyta »tågvirke» och »jerntråd».

*Angående
restitution
af tull vid
utförel af
vissa varor.*
(Forts.)

På grund af hvad jag här i korthet anfört, får jag yrka återremiss till bevillningsutskottet af förevarande punkt, emedan jag anser, att denna fabrikation och dessa artiklar blifvit af bevillningsutskottet förbisedda i dess förslag om restitution just vid denna punkt. Jag yrkar återremiss i syfte att i första stycket af 9 § i de vid tulltaxan fogade underrättelser, om hvad vid taxans tillämpning iakttagas bör, måtte bland de varor, vid utförel af hvilka restitution af tullmedlen medgifves, äfven upptagas, förutom i utlandet tillverkad juteväfnad, jemväl: i Sverige tillverkad *jern- och ståltråd, trådspik, nitar* och s. k. *mindre kettingsmide*, som blifvit tillverkade af från utlandet införde »valsade och smidda stänger», samt att sådan restitution må beräknas för en motsvarande qvantitet införda valsade eller smidda stänger, för hvilka full införeltull blifvit erlagd, hvarvid skall iakttagas, att 100 kilogram råmaterial anses lemna 90 kilogram förädladt fabrikat

Herr Tham, Wilhelm: I allo instämmande med den siste ärade talaren, ber jag få anföra, att det finnes ännu några artiklar, rörande hvilka jag anser det önskvärdt att bevillningsutskottet måtte blifva i tillfälle taga i öfvervägande, huru vida icke äfven för dem restitution vid utförel i förädlad form må kunna beviljas. Jag äsyftar spant- och hörnjern, faconjern samt plåt af 3 millimeters tjocklek och derutöver. Det torde icke kunna bestridas, att våra mekaniska verkstäder, som sysselsätta sig med skeppsbyggeri, blifvit försatta i ett ogynnsammare läge genom de nu beslutade tullarne på åtskilliga materialier, som de använda, och jag är öfvertygad om, att denna kammares ledamöter gerna skola vara med om att vidtaga sådana åtgärder, som i någon mån kunna bereda lättnad åt dessa verkstäder och skeppsvarf. En sådan lättnad skulle beredas dem derigenom, att de fortfarande blefve i tillfälle att konkurrera om byggande af fartyg för utlandet, om de nu erhöle rättighet att för de vid dessa fartygsbyggnader använda billigare utländska materialier få restitution vid fartygens utförel.

Jag yrkar således återremiss af 156 punkten, i syfte att utskottet måtte blifva i tillfälle att taga i öfvervägande, huru vida det icke skulle befinnas lämpligt att bevilja mekaniska verkstäder och skeppsvarf restitution för de artiklar, jag nu omnämnt.

Herr Reuterswärd: Ehuru den här påpekade återremissen egentligen icke kan leda till något annat, än att bevillningsutskottet i ett betänkande kommer att begära, att Första Kammaren måtte fatta beslut, enär Andra Kammaren har bifallit punkten, så vill jag dock icke bestrida, att med anledning af de anmärkningar, som här blifvit gjorda, det kunde hafva sin goda nytta med sig, att utskottet får

Angående
restitution
af tull vid
utförsel af
vissa varor.

(Forts.)

yttre, än som skett, taga i betraktande hvilka artiklar böra ihågkommas med restitution. Jag erkänner väl, att om icke franska traktaten lade hinder i vägen, skulle jag vara bestämd för att, med undantag af mjöl och spannmål, icke för någon artikel tillåta restitution, men med fäst afseende på denna traktat, kan det hafva billiga skäl för sig att söka göra hvad man kan för att icke förderfva befintliga industrigrenar.

Det är icke något förbiseende från utskottets sida, utan det har verkligen för utskottet varit en genomgående princip att icke lemna restitution för andra varor, än som i utskottets betänkande finnas angifna, nemligen spannmål och mjöl samt juteväfnader. Orsaken, hvarför juteväfnader upptagits, är den, att våra pappersfabriker använda sådana väfnader till emballage. Då vi icke kunnat hjälpa denna industri med tullförhöjning, emedan traktaten hindrade detta, så hafva vi velat göra den tull, som lagts på deras råvara, så litet tryckande som möjligt. Detta är skälet, hvarför vi velat bevilja restitution för juteväfnader.

För min del vill jag icke motsätta mig återremiss, ehuru jag ingalunda loftar att, när frågan om restitution återkommer, jag skall gå så långt, som många önska, men allt hvad billighet och rättvisa kräfver skall jag anse en pligt att göra.

Jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss, till den kraft och verkan den hafva kan.

Grefve Strömfelt: Jag är glad, att den siste talaren i sak gaf mig rätt. Han yttrade, att ehuru saken var riktig, så kunde bevillningsutskottet icke vid denna riksdag egentligen göra någon ändring i ifrågavarande §, som kunde föranleda till ett beslut. Jag är af alldeles motsatt åsigt. Bevillningsutskottet har nemligen »motionsrätt» under hela riksdagen; finner således bevillningsutskottet, att »saken är riktig», så kan jag icke finna, att det beslut, som medkammaren fattat, att juteväfnader skola erhålla restitution, kan på något sätt förhindra en bevillningsutskottets motion om att den ifrågavarande 9 § skall erhålla tillägg i det syfte, jag påyrkat.

Jag vidhåller därför mitt yrkande om återremiss.

Friherre Åkerhielm: Under de långa öfverläggningar rörande detta betänkande, hvilka upptagit kammarens tid, har jag icke förut yttrat mig. Deraf får icke dragas den slutsatsen, att jag i alla delar varit med om de beslut, som af kammarens flertal blifvit fattade. Skälet till, att jag icke vid hvarje särskild punkt, der jag hyst någon betänklighet, uppträdt, har varit det, att jag i det skede, hvori tullfrågan kommit, sådana omständigheterna nu föreligga, ansett det vara af grannlagenhet föreskrifvet att icke på visst håll vålla någon splittning, men jag har dermed icke velat binda mig vid att i alla händelser såsom det uteslutande afgörande, såsom det högsta *forum* godkänna bevillningsutskottet och dess domslut nu eller till äfventyrs efter någon återremiss. Jag finner mig uppmanad till detta uttalande af ett yttrande, som af den ledamot af utskottet, hvilken inom denna kammare egentligen fört utskottets talan, nyss afgifvits. I likhet med grefve

Strömfelt, är jag nemligen af den meningen, att en återremiss af den nu föredragna punkten icke blott och bart behöfver innebära, att utskottet skall anmoda Första Kammaren att fatta beslut, emedan Andra Kammaren redan gjort det, utan Första Kammarens diskussion lärer väl gifva utskottet anledning att pröfva de särskilda under diskussionen påpekade förhållanden, hvilka, der de äro missförhållanden, kunna genom bevillningsutskottets initiativ, med begagnande af dess grundlagenliga motionsrätt, afhjelpas. I nu föreliggande fall, i fråga om hvilken restitution af tullmedel bör vara medgifven i de vid tulltaxan fogade underrättelser, tror jag, att tillämpningen af de vid denna riksdag fattade beslut skulle betydligt lättas, och att öfvergången till de genomgripande förändringar i tulltaxan, som nu omisskänneligt framgå af Riksdagens beslut, äfven skulle betydligt mildras, derest det spelrum, om jag så får uttrycka mig, det utrymme för särskilda beslut i hvarje fall, som på grund af den nu uppställda ordalydelsen är Kongl. Maj:ts regering i visst fall medgifven, utvidgas. Det förefaller mig därför såsom synnerligen lyckligt, om, efter en till äfventyrs beslutad återremiss — derest kammaren dertill vill skänka sitt bifall — bevillningsutskottet toge under öfvervägande, huru vida icke nu, under för handen varande förhållanden, det förtroendevotum kunde gifvas Kongl. Maj:ts regering, att nu ifrågavarande punkt kunde generelt uppställas så, att man, utan att behöfva besvära bevillningsutskottet med en tvifvels utan samvetsgrann granskning af hvarje fall och yrkande, skulle kunna sätta bevillningsutskottet i tillfälle att afatta sitt utlåtande så, att det lemnade Kongl. Maj:ts regering friare spelrum, än som af den nuvarande redaktionen framgår. Det är i det syftet jag velat uttala min mening, under förhoppning att kammaren i öfrigt måtte finna goda skäl vara anförda för att återförvisa punkten till förnyad behandling af utskottet.

*Angående
restitution
af tull vid
utförsel af
vissa varor.*

(Forts.)

Grefve Strömfelt: Jag har hört enskildt sägas, att den uppfattningen hos en och annan af kammarens ledamöter skulle gjort sig gällande, att Andra Kammarens beslut skulle vara liktydigt dermed att kammaren beslutat, *huru § 9 i tulltaxeunderrättelserna skall affattas*, men mot en sådan åsigt ber jag att få inlägga min bestämda gensaga, ty utskottets hemställan innehåller endast, att i första stycket af § 9 — — måtte — — »äfven upptagas» i utlandet tillverkad juteväfnad — — men dermed är *icke beslutadt*, hvad i öfrigt i densamma kan eller bör insättas.

Herr Forssman: För min del kan jag icke rätt förstå, att den återremiss, som nu föreslagits, kan anses nödvändig; ty efter mitt förmenande har redan § 9 en så generel lydelse, att hvad som afses med återremissen och mycket derutöfver kan med samma § åstadkommas. Den lyder nemligen så:

»Vill någon införa tull underkastade varor i ändamål att desamma i annorlunda bearbetadt eller förädladt skick, än här ofvan säges, land- eller sjövägen åter utföra och den vid införseln erlagda tullavgiften tillika återbekomma, må sådant vara tillätet under vilkor, att

Angående
restitution
af tull vid
utförel af
vissa varor.

(Forts.)

en dylik afsigt med införseln redan i sammanhang dermed vid varans angifning till tullbehandling skriftligen anmäles, samt att varuegaren i öfrigt ställer sig till efterrättelse de föreskrifter, hvilka generaltullstyrelsen eger meddela till förekommande af missbruk utaf en sålunda medgifven förmån; skolande derjemte, för tillgodonjutande af denna förmån, återutförseln hafva egt rum och sådant behörigen styrkas inom natt och år efter det införseln skedde.»

Jag förstär icke annat, än att i denna § ligger möjligheten för hvarje importör af varor, afsedda att förädlas och i sådant skede åter utföras, att få tullen tillbaka. Det är sant, att hittills har detta medgifvande endast blifvit gjordt i fråga om några få artiklar, såsom skinn till handskar och trä till omslag af ostar. Hvarför det icke i vidsträcktare mån blifvit användt, vet jag icke, men det är naturligt, att under ett tullsystem, hvilket såsom regel medgifver frihet från tull för alla införda råämnen, så behöfver denna § icke ofta tillämpas, men under det nuvarande systemet är det gifvet, att den oftare kan behöfva tillämpas, och jag är öfvertygad om att så äfven kommer att ske. Att nu, då man har ett sådant stadgande, särskildt nämna sådana artiklar som spik och dylikt, det tror jag icke är behöfligt! Jag tror, att med detta stadgande det i allt fall går för sig att lemna restitution. För öfrigt har jag svårt förstå, huru en återremiss, sådan frågan nu föreligger, skall kunna föranleda till annat, än att utskottet hemställer, att kammaren måtte fatta beslut, då Andra Kammaren redan afgjort punkten.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdet fortsättande kl. 7 e. m.

Grefve Strömfelt: Jag kan icke riktigt inse det rätta i den ärade ledamotens uppfattning af sista punkten i § 9. Der står: »vill någon införa tull underkastade varor i ändamål att *desamma* i annorlunda eller förädladt skick — — åter utföra» etc. Här står ordet »desamma» och då skall den, som har importerat råmaterialet, *bevisa* att det är *precis samma jern* som det införda som är förarbetadt och för hvilket han begär restitution. Han får således, liksom herr Smith i Karlshamn, hålla en särskild tullbevakning, hvilken skall se till, att icke något annat jern, än det utifrån införda, blifvit begagnadt för det till utförel angifna fabrikatet, och detta är en fysisk omöjlighet. Jag har därför i mitt förslag begagnat samma princip och ordalydelse som utskottet sjelft i afseende på qvarnindustrin. Der föreslås nemligen, att restitution må beviljas för den motsvarande quantitet införd spanmål, men det står icke, att någon skall bevisa, att *samma* spanmål åter utföres, hvilket den åberopade sista punkten i 9 § af tulltaxebestämmelserna ovilkorligen kräfver. Hade det nu gällande stadgandet kunnat tillämpas, så hade utskottet icke behöft föreslå medgifvande af restitution på det nya sätt som nu skett. Jag fortfar därför att yrka återremiss.

Herr Bennich: I sjelfva saken har otvifvelaktigt herr Forsman rätt deri, att det på generaltullstyrelsen ankommer att för till föräd-

ling utifrån införda, tull underkastade varor under vissa vilkor medgifva restitution vid utförseln. För det ändamålet har det icke ansetts erforderligt, lika litet i fråga om de artiklar som kunna innefattas under sista punkten af nionde paragrafen som för de specificerade artiklar, hvilka förekomma i de föregående punkterna af samma §, »att hålla särskild bevakning för att tillse, att just samma vara, som för förädling införts, åter utföres. Styrelsen har i öfverensstämmelse med föregående bestämmelser i 9:e paragrafen ansett tillräckligt, att vid utförseln af det färdiga fabrikatet intygas på tro och heder att det använda materialet blifvit utifrån infördt och förtulladt, utan att man fordrat särskild kontroll deröfver, att just ett visst infördt parti blifvit vid fabrikkationen användt.

Men då man åt detta stadgande vill gifva en mycket vidsträcktare betydelse, än den hittills afsedda, så måste jag förklara, att jag från tullstyrelsens synpunkt anser det vara högst önskligt, att Riksdagen uttalar sin mening, hvarigenom Kongl. Maj:t berättigas att bestämma de vilkor, som för det nya systemets tillämpning påkallas. Herrarne veta allt för väl, att en underordnad myndighet, huru den än söker att se industriens behof till godo, aldrig kan vid sina åtgärder stå så oberoende, åtminstone af kritik, som när Kongl. Maj:t utfärdar allmänna föreskrifter och man får ställa sig dem till efterrättelse. Det är således ur så väl tullstyrelsens som industriens intresse som jag anser lämpligare, om utskottet ville understödja och Riksdagen antaga ett allmänt stadgande, på sätt af friherre Åkerhielm uttalades, än att utskottet skulle, på grund af en återremiss i ett eller annat speciellt syfte, så som här af grefve Strömfelt eller herr Tham blifvit anfördt, fatta beslut för särskilda artiklar. Det kan otvifvelaktigt vid tillämpningen af det nya systemet visa sig, att långt flera industrigrenar än de två här nämnda kunna vara i behof af restitutionsrätt, men behofvet deraf bör naturligtvis då prövas af regeringen lika väl som det belopp, som skall utbetalas. Man vet ju, att Kongl. Maj:t icke anses hafva rättighet att använda några medel för andra ändamål än de, som Riksdagen godkânt, och det kan till och med sättas i fråga, om en framställning från industriidkare till regeringen i detta hänseende kunde beviljas af Kongl. Maj:t, derest icke Riksdagen lemnat ett alldeles uttryckligt bemyndigande. Jag ber således att få förena mig i den mening, som af friherre Åkerhielm uttalades och hvilken fullkomligt tillfredsställer så väl grefve Strömfelts som herr Thams syften.

Herr Gahn: Så vidt jag fattade grefve Strömfelts förslag, så var det meningen att i afseende på jerneffekter här införa hvad man i Frankrike kallar acquit à caution. Jag ber då att få fästa utskottets uppmärksamhet derpå, att detta system i Frankrike visat sig medföra så stora olägenheter, att det måst borttagas. Det klagades mycket öfver det oskick och de oegentligheter, som uppkommo af dessa sedlar, hvilka slutligen blefvo en verklig handelsvara. Jag vill icke nu närmare utveckla, huru förhållandena voro i Frankrike, ehuru jag, med anledning af dess betydelse för jernförsäljning, tagit rätt mycket reda derpå, utan endast fästa uppmärksamheten på, att man

*Angående
restitution
af tull vid
utförsel af
vissa varor.
(Forts.)*

Angående restitution af tull vid utförsel af vissa varor. bör akta sig att här införa ett system, som på andra ställen blifvit utdömdt.

(Forts.) Det förefaller mig äfven som om kammaren mycket väl kunde antaga bevillningsutskottets i föreliggande punkt framställda förslag, att juteväfnad måtte inbegripas bland de varor, för hvilka restitution beviljas. Det står ju sedan utskottet fritt att upptaga och pröfva grefve Strömfelts förslag. Mig förefaller, som om dessa två saker icke stodo i så nära sammanhang med hvarandra. Antager kammaren den föreliggande punkten, så är den saken afgjord, och utskottet kan sedan pröfva grefve Strömfelts förslag och vidtaga den åtgärd det anser erforderlig. Jag yrkar derfor bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och vidare derpå att punkten skulle till utskottet återförvisas; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Restitution af tull vid utförsel af bränvin i vissa fall.

157 punkten.

Friherre Tamm: Kammaren torde med någon tillfredsställelse för en stund uppehålla sig utom det tullpolitiska området, ty den fråga, som i denna punkt behandlas, gäller hvarken protektionism eller frihandel, icke huru vida högre eller lägre tullsats skall åsättas en vara, icke ens huru vida man skall, genom bifall till den ena eller andra åsigten, motverka rusdryckers införande och begagnande, utan frågan gäller, huru vida kammaren vill, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, befordra svenskt arbete, eller om kammaren vill, med bifall till utskottets förslag, föreskrifva betalandet af en tullafgift för en vara som icke existerar.

Jag tillåter mig att i allra största korthet något redogöra för de bestämmelser, som i ärendet äro gifna. Det är nemligen i tullstadgan föreskrifvet, att bränvin af säd och potatis icke får uppläggas på nederlag, men det är också i tulltaxe-underrättelserna föreskrifvet i en paragraf, som nyss af en ledamot blef uppläst, att bränvin af säd och potatis får i landet införas och att, om förklaring vid införseln afgifves, att varan är afsedd att efter förädling åter exporteras, fabrikanter vid utförsel deraf återfår den erlagda tullafgiften. Det är vidare föreskrifvet och af denna Riksdag särskildt upprepadt, att då svenskt bränvin förädlas, så att det håller åtminstone 93 procent alkohol, tillverkningskatten, om den är erlagd, skall vid utförsel af bränvinet återställas med tillägg af 2 procent.

Karlshamns spritförädlings-aktiebolag, som anlagt en fabrik och införde utländsk sprit, begärde och erhöi af tullstyrelsen en sådan rättighet, som i 9 § af tulltaxeunderrättelserna medgifves, och blef då berättigadt till att erhålla 30 dagars kredit för erläggande af tullafgiften, i fall en sådan komme i fråga, men det befans, att denna tid var för kort för bränvinets renande. Derfor begärde bolaget hos Kongl. Maj:t att få åtnjuta kredit under 90 dagar. Denna begäran bifölls af Kongl. Maj:t, men under ganska stränga vilkor, bland annat,

att denna sprit icke finge under något förhållande i landet införas, och detta med sådan stränghet, att om det skulle komma i fråga att, med tillämpande af 30 och 31 §§ tullstadgan försälja detta bränvin, köparen icke skulle få rättighet att disponera bränvinet inom landet. Således kunde det icke komma i fråga, att ens någon del af detta bränvin finge införas i Sverige. Åtskilliga andra vilkor bestämdes af Kongl. Maj:t; så t. ex. att säkerhet för den tullafgift, som bolaget skulle möjligen erlägga, skulle finnas i utaf bolaget presterade värdehandlingar eller sjelfva fabriken. Vid fabriken drifvande befans emellertid, att det icke blef för bolaget möjligt att utföra samma kvantitet, som blifvit införd. Genom afdunstning bortgick det alltid någon del, och bolaget begärde därför hos Kongl. Maj:t, att af den uppdebiterade tullafgiften så mycket skulle få afskrifvas, som belöpte på den sprit, som bortgått, dock aldrig öfver 2 procent.

De af mig omnämnda bestämmelserna hafva icke varit tillräckliga, för att Kongl. Maj:t skulle kunna gifva bolaget bifall till en sådan framställning, och Kongl. Maj:t ansåg då, att det skulle vara lämpligare att spörja Riksdagen och begära dess medgifvande, men på så sätt, att det icke gälde endast denna fabrik, utan så, att bestämmelsen blefve generelt gällande för hvar och en, som skulle vilja anlägga en liknande fabrik.

Vid redogörelsen för denna fråga har utskottet börjat med att tillkännagifva, att utskottet icke kan tillstyrka bifall. Det synes ock vid ärendets behandling hafva följt den sålunda angifna kronologiska ordningen, ty det förefaller mig som om utskottet, med stöd af en förutfattad mening, först fattat sitt beslut och sedan tänkt på motiveeringen, ty de argument, som sedan följa, torde, vid jemförelse med hvad i en reservation framkommit, befinnas särdeles svaga, och jag skall tillåta mig att, utöfver hvad i denna reservation gjorts, något belysa utskottets motivering.

Då utskottet börjar med att tala om, att hvarje industriidkare måste underkasta sig den förlust i vikt eller volym, som vid en förädlingsindustri måste åkomma en vara, så torde detta, såsom också i reservationen omnämnes, gälla den förlust, som uppkommer å sjelfva varan och dess värde, men det särskilda fallet inträffar ju här, att den tullafgift, som drabbar spriten, är så många gånger större, att jag förmodar, att det icke är möjligt för industriidkaren att i varans förökade värde inlägga äfven en så stor förlust som sjelfva tullafgiften. Då utskottet vidare talar om exportpremier, har det deruti funnit en anledning att icke tillstyrka hvad Kongl. Maj:t föreslagit, under den förmening, att här skulle uppkomma exportpremier. Utskottet har dock i samma betänkande, uti den strax efter följande punkten, föreslagit att för spanmål, som importeras, erhålles en restitution, när denna icke exporteras under form af mjöl och gryn till viss bestämd procenthalt, så att 100 kilogram hvete anses lemna 75 kilogram mjöl, 100 kilogram råg eller korn 66 $\frac{2}{3}$ kilogram mjöl samt 100 kilogram hvete eller korn 66 $\frac{2}{3}$ kilogram gryn. Utskottet vill således medgifva ett sådant återställande, när det rör spanmål, der likvisst ett annat förhållande är rådande, nemligen att skilnaden emellan kvantitet spanmål och kvantitet mjöl till någon del består af sekunda

Restitution af tull vid utförsel af bränvin i vissa fall.
(Forts.)

*Restitution
af tull vid
utförelse af
bränvin
i vissa fall.*

(Forts.)

vara, som ej försvinner, men utskottet vill icke medgifva detta för sprit, der dock fallet är, att äfven sekunda varan måste exporteras, och har i detta fall blifvit exporterad, enär man eljest icke kan förklara, hvarför afdunstningen blifvit så liten. Då man tager i betraktande reservanternas uppgifter, torde de af utskottet uppgifna skälen, att all förminskning är så obetydlig, att utskottet icke kan fästa sig dervid, förlora sin kraft, ty värdeskillnaden, om den också i förhållande till varans mängd är liten, blir, då man dertill lägger sjelfva tullsatsen, högst betydlig. Utskottet säger visserligen här, att det kunde snarare vara skäl att bestämma borttagandet af sådana förmåner, som äro lemnade till svenska spritfabrikanter, att af rektificerad bränvin återfå tillverkningskatten med tillägg af 2 procent. Utskottet har dock icke länge vidhållit detta, ty utskottet har i en följande punkt föreslagit ett sådant återställande för spanmål i så hög grad, att deraf måste följa en bestämd exportpremie vid utskeppning af mjöl och gryn.

Utskottet har icke velat gå in på, att en tullavgift för importerad sprit är en konsumtionsskatt, men måste i alla fall ställa tullsatsen i jembredd med tillverkningsavgiften, och att denna är en konsumtionsskatt torde väl framgå deraf, att bränvin får hållas på nederlag obeskattadt, och att tillverkningsavgiften icke skall betalas förr än bränvinet uttages till konsumtion, och sådant skulle äfven förhållandet vara med tullsatsen, med den skillnad likväl, att nu ifrågavarande bränvin icke får uttagas till konsumtion här i Sverige. Således skulle man lägga konsumtionsskatt på en vara, som icke kommer in och alldeles icke finnes.

En åsigt, som af utskottet blifvit uttalad, som synes mig ganska märkvärdig, är den, då utskottet säger att staten ingår som participant i den förlust, som vid rektifiering af sprit kan uppkomma. Jag har mycket svårt att kunna rätt förstå hvad utskottet dermed menar, ty så länge förlusten håller sig inom den bestämda procenthalten eller 2 procent som föreslagits, läser ingen förlust kunna uppstå. Uppgår åter förlusten för rektifieringsbolaget till öfver 2 procent, ja, då gör staten en vinst på fabrikantens förlust, ty förlorar fabrikanten mer än 2 procent, skall han för detta erlægga en sorts strafftull, men att staten på något sätt skulle ingå som participant i förlusten, kan jag icke förstå, ty antingen förlorar staten ingenting eller också har staten vinst, och någon förlust delar således staten aldrig.

Utskottet har förvänat sig öfver att siffran blifvit föreslagen så hög som till 2 procent, då det genom inventering visats att förlusten icke uppgått till så mycket, utan högst till 0.83 procent. Orsaken dertill är, att Karlshamns fabrik har nemligen att rena icke endast utländskt bränvin, som till fabriken intagits från främmande land, utan äfven svenskt bränvin, och det har syntts rimligt, att en lika stor afskrifning, som göres på svenskt bränvin i allmänhet, också skulle göras på svenskt bränvin vid denna fabrik, och efter som svenskt och utländskt bränvin måste behandlas på samma sätt och på samma gång, har man ansett det lämpligt att föreslå en maximisiffra af 2 procent för allt der intaget bränvin, naturligtvis under den förutsättning, att genom inventering konstaterades, huru stor afdunstningen

varit, och att fabriken icke skulle få större afskrifning än som uppkommer för annat svenskt bränvin, som inom landet renas.

Utskottet har vidare omnämnt, att i den kongl. propositionen skulle finnas en antydning om, att denna åtgärd skulle gifvas en retroaktiv verkan. En sådan tanke finnes, enligt mitt förmenande, icke i Kongl. Maj:ts proposition, likasom ej heller uttrycket der återfinnes. Kongl. Maj:t har sagt, att om en genarel bestämmelse blifver af Riksdagen bifallen, kommer Kongl. Maj:t i tillfalle att vid denna fabrik gifva tillämpning åt det af Riksdagen fattade beslut. Retroaktivt kan det icke blifva, derför att genom den oupphörliga tillväxten i fabriken verksamhet ännu aldrig något tullbelopp varit förfallet. Det har alltid inträffat att bolaget har genom införande af bränvin, för hvilket det har 90 dagars kredit, utfört så mycket som det under tiden före dessa 90 dagar infört. I stället för att, som utskottet säger, denna tillämpning af hvad Kongl. Maj:t föreslagit skulle få en retroaktiv verkan, så får, i fall bevillningsutskottets förslag går igenom, denna fabrik, när ett tullbelopp blir förfallet, betala tullafgift för förut infördt bränvin antagligen efter den af Riksdagen nu beslutade förhöjningen och således för bränvin, som blifvit infördt för länge sedan, betala en tullafgift, som först med denna månad har trädt i kraft.

Utskottet säger, att man sökt göra gällande, att denna fabrik icke skulle reda sig, för så vidt icke bifall lemnades till hvad Kongl. Maj:t nu föreslagit. Jag tror man med visshet kan säga, att fabriken icke skulle kunna motstå ett så hårdt vilkor som det, att den skall erlägga tullafgift för den del af den införda spriten, som vid fabriktionen afdunstar. Jag tror, att bolaget icke kan tänka att göra sig den vinst, som vore nödvändig för att reda sig, med den nu af utskottet föreslagna tullsatsen. Utskottet har vidare fast sig vid de stora fördelar, som redan skulle vara beviljade åt detta bolag. Det kan naturligtvis icke i bestämda siffror uttryckas, men utskottet har gjort ett försök att beräkna tullafgiften för det bränvin, som vid fabriken årligen skulle kunna renas, och kommit till den höga siffran af 150 millioner liter om året, för hvilken quantitet bränvin enligt nu gällande bestämmelser tull skall erläggas med 112 $\frac{1}{2}$ million kronor, en siffra som för de flesta människor är temligen ofattlig, hvarför jag tror att hela utskottets tankegång är obegriplig. Det torde vara meningen, att 3 månaders ränta på detta belopp skulle vara hvad fabriken förtjenade på affären. Jag vill då fästa uppmärksamheten derpå, att hvar och en, som, på de vilkor som äro nämnda, inför varan, har redan rättighet till 30 dagars kredit; således gäller här icke 3 månader. Dessutom har det visat sig, att detta bolag icke till sista dagen använt hela sin kredit af 90 dagar, hvilken är det lemnad. Jag hemställer derför, huru vida man kan säga, att genom ett sådant medgifvande det i allmänhet är någon särskild förmån beredd detta bolag. Ty naturligtvis kan det icke afse den verksamhet i Karlshamns spritförädlingsbolag, att det får införa bränvin, när det icke alls kan få det, och således icke borde kunna blifva skyldigt att för någon del af sitt bränvin betala tull. När det då endast blir tillförsäkradt så lång tid, som är erforderlig att rena det bränvin, som är

*Restitution
af tull vid
utförsel af
bränvin
i vissa fall.
(Forts.)*

Restitution af tull vid utförsel af bränvin i vissa fall. (Forts.)

infördt utifrån, tror jag att Riksdagen skulle göra rätt uti att lemna sitt bifall till hvad Kongl. Maj:t här föreslagit.

Uti reservationen torde kammaren kunna se, huru mycket svenskt arbete som derigenom blifver skyddadt. Det har temligen tydligt framhållits, att många slag af svenskt arbete befordras just genom denna handtering. Sjöfarten befrämjas, arbetare erhålla sysselsättning, hamnumgälder tillföras svenska institutioner m. m.

Det ligger uti ett bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit så stor billighet, att jag vågar tro att det skulle vara utöfvande endast af rättvisa att bifalla den kongl. propositionen, och jag tillåter mig därför, herr grefve och talman, att yrka, det kammaren, med afslag på utskottets förslag, måtte bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Reuterswärd: Jag är ledsen att behöfva uppträda i denna fråga, helst jag icke är fullkomligt inne uti densamma och således icke kan lemna den utredning jag skulle önskat. Säkert är emellertid, att då den kongl. propositionen remitterades till bevillningsutskottet, förvånade man sig öfver att den regering, som, åtminstone hittills, icke visat så stora sympatier för de svenska näringarna, nu skulle göra detta för en näring, som, säga hvad man vill, icke är svensk, ty den är rysk-spansk. Det må nu vara sant, att ett eller annat 10-tal arbetare hafva sysselsättning vid denna fabrik och att ett och annat svenskt fartyg befraktas till Spanien, samt att staden Karlshamn och den närmaste omgifningen kan derigenom få någon hjälp till sina kommunalutskylder m. m., men detta uppväger icke, enligt min tanke, de olägenheter, som blifvit framkallade genom denna industri, som jag vågar påstå är ett monopol för det ifrågavarande bolaget. Ty en fabrik, som är afsedd att rektifiera 150 millioner liter bränvin om året, med en omsättningssumma af 112½ millioner kronor, således mycket större än Sveriges budget, och med hvilken någon annan icke kan konkurrera, måste väl, under sådana förhållanden, anses hafva fått ett monopol på bränvinsförädling inom landet.

Den siste ärade talaren yttrade, att enligt utskottets mening, skulle man här med tull belägga en vara, som icke existerade. Jo, mine herrar, denna vara existerar visserligen i och med detsamma den kommer till Karlshamn, men om, vid förädlingen af denna vara, en del förflygtigar eller minskar i volym eller vikt, såsom alla varor göra vid förädling, är det väl icke meningen att svenska staten genom en premie ända till 2 % skall skyddande träda emellan. Hvad gör väl, mine herrar, 2 procent på 150 millioner liter? Jo, det gör 3 millioner liter, som få afdunsta, utan att staten skulle hafva rätt att deremot göra någon invändning.

Det upplystes vidare inom utskottet, att det hade förekommit tvenne olika profningar, sedan fabriken kommit i gång. Vid den första af dessa profningar, som skedde under den skarpaste kontroll, visade det sig, att endast 0,67 procent hade förflygtigats. Hvertill tjenar det då att bestämma en så hög afdunstningsprocent som dessa föreslagna två procent? Några månader efteråt gjordes en annan profning. Då visade det sig, att afdunstningen utgjorde 0,82 procent. Man frågade då den sakkunnige ledamoten inom utskottet, huru resultatet

vid profningarna kunde blifva så olika, då ju bränvinet inkommer på hermetiskt tillslutna jernkärl. Det upplystes då, att detta hade skett genom vårdslöshet, att kranarne hade lemnats öppna och bränvinet hade runnit uti ån.

*Restitution
af tull vid
utförsel af
bränvin
i vissa fall.
(Forts.)*

Nu frågar jag: skall staten träda emellan för att skydda fabrikanter äfven då slarf begås och oordentligheter ega rum vid fabrikationen. Skall staten vara ett reassuransbolag för denna fabrikation. Detta bolag har dessutom varit medvetet om de vilkor, under hvilka det bildades, och vidare fått egen nederlagsrätt och tre månaders kredit i stället för att andra endast hafva 30 dagar. Dessa 2 månaders räntefrihet uppgår till ganska betydliga belopp. Genom att skapa dylika monopoler som detta har man gjort staten en ganska stor olägenhet.

Samme ärade talare yttrade vidare, att man iakttagit all möjlig försigtighet och hindrat, att bränvin fått införas i landet för att konkurrera med det svenska. Detta visar ju otvetydigt, att denna industri icke är svensk. Orsaken, hvarför man medgifvit våra bränvinsbrännare 2 procent i leakage eller afdunstning, torde kunna sökas deri, att man icke kan begära, att de relativt mindre brännerierna skola anskaffa så dyrbara liggare och fastager, som den ifrågavarande fabriken är i stånd att göra, och att svenska staten icke vill beskatta dessa till det yttersta, som i så väsentlig mån bidraga till statsinkomsterna. Derför hafva de fått ett litet spatium, för att staten skall vara förvissad om att icke uttaga skatt på en obefintlig vara.

Samme talare sade vidare, att staten kan vinna mer än den förlorar genom dessa 2 procent, om nota bene mera bränvin går förloradt än 2 procent. Jag vet knappast huru detta skall kunna tillgå, annorlunda än att man tappar ut millioner liter bränvin på marken eller genom grof vårdslöshet eller att bränvinet på annat sätt försviner från fastagerna. Den högsta afdunstningen torde därför blifva 0,6 å 0,7 procent, om denna handtering riktigt bedrifves. Det har emellertid framhållits, att staten på detta icke har den ringaste risk eller skada, ty handteringen är stald under en daglig och stundlig kontroll, och detta af tullstyrelsens egna tjenstemän. Jag medgifver att den största försigtighet är vidtagen, men då det gäller bränvin kan man hysa stora betänkligheter hvad kontrollen beträffar. Man har ju sett, att der staten tillsatt öfverkontrollörer och kontrollörer, hafva de mest himmelsskriande och upprörande saker kunnat tilldraga sig, och detta af personer, af hvilka man trott, att sådant icke skulle kunna ifrågakomma. Man må därför icke undra på, om utskottet, i en fråga sådan som denna, velat iakttaga den största försigtighet.

Den siste talaren sade också, att då utskottet beviljat restitution på mjöl, vore det klart att det skulle göra det äfven med afseende å bränvin. Huru visste den regering, som föreslagit afdunstningsprocenten å bränvin till 2 procent, att svenska Riksdagen skulle bevilja en tull på mjölet samt en restitution vid utförsel af denna vara? Detta bevisar väl ingenting annat, än att regeringen var beredd på att lemna denna ersättning, oafsedt hvad Riksdagen skulle komma att besluta angående spannmålstullarne m. m.

Samme talare sade vidare, att utskottets tankegång i denna fråga varit ofattlig. Ja, det är mycket möjligt, men jag tror för min del

Restitution af tull vid utførsel af bränvin i vissa fall.

(Forts.)

att för denna handtering, som är ny och så kolossal för våra svenska förhållanden, att man hisnar då man tänker på, att ett enda bolag har en sådan handtering som den nu ifrågavarande, att en viss försigtighet vid lagstiftningen derom bör iakttagas, synnerligast när denna fabrikation icke ensamt är beroende af den svenska lagstiftningen, utan fast mera af den ryska, spanska eller italienska, som i ett penn- drag kan tillintetgöra hela bolagets verksamhet. Skall staten träda emellan och ändra sina lagar endast därför att detta är en storartad och vådlig affär?

Hade det varit något förslag om att, sedan Andra Kammaren bifallit reservationen, få ett belopp, som ungefär motsvarade afdunstningen, skulle jag må hända icke varit obenägen att lyssna dertill, men då här är fråga om att hålla på Kongl. Maj:ts förslag eller på reservationen, vågar jag anhålla, att Första Kammaren afslår så väl hvad Kongl. Maj:t som reservanternas föreslagit, och yrkar jag bifall till utskottets betänkande i denna del.

Herr Forssman: Den siste talaren tycktes anse, att den ifrågavarande förädlingen af bränvin icke vore en svensk industri, då der- vid användes ryskt bränvin. På samma grund anser han väl också, att vår bomullsindustri icke heller är svensk, då ju dervid användes indisk bomull, och vår ylleindustri är af samma skäl en australisk industri, då vid denna användes australisk råvara. Dessa industrier borde så- ledes icke hafva det ringaste medgifvande eller skydd, hvilket de dock åtnjuta i ganska hög grad. På det sättet förhåller det sig med den ärade talarens konsekvens, då han resonnerar om, huru vida den ifrågavarande industien kan betraktas såsom svensk eller icke. Han ansåg vidare, att denna bränvinsreningsindustri var ett monopol, som medgifvits Karlshamns spritförädlingsfabrik. Med monopol menar man någonting, som begagnas med andras uteslutande. Detta mono- pol skulle således innebära, att ingen annan än den ifrågavarande fabriken skulle hafva rättighet att här i Sverige rena utländskt brän- vin. Såsom herrarne finna, är dock Kongl. Maj:ts proposition så affattad, att denna förnån, eller friheten från tullskatt, skulle vara tillförsäkrad hvar och en. som möjligen skulle kunna drifva en sådan handtering. Den siste talaren har således gjort sig skyldig till en missuppfattning af hvad ordet monopol betyder.

Han uppgaf vidare att omsättningen, såsom han kallade det, ut- gjorde 90 millioner kronor. Med omsättning kan jag icke förstå annat än summan af värdet utaf de varor, som tillverkas i en indus- tri. De uppgå här icke till några 90 millioner kronor, i fall man beräknar efter den tillverkade varans värde. Han menade väl tull- värdet, men detta kan icke tagas i betraktande, ty det erlägges ju ingen tull. Han yttrade vidare, att »dessa två procent få afdunsta utan att staten gör någonting därför.» Hvad menar han då, att sta- ten skall göra för denna afdunstning? Icke kan det väl vara möjligt, att staten skall ingripa för att hindra afdunstning. Då man yttrar sig på ett sådant sätt, innebär detta antingen orimligheter eller också ingenting, ty att rena bränvin utan afdunstning är en fysisk omöjlighet.

Han yttrade vidare, att bränvinet införes på hermetiskt tillslutna

jernkärl. Detta är icke med verkliga förhållandet öfverenstämmande, ty varan importerar på trådkärl, hvilka väl icke kunna anses hermetiskt tillslutna, derför att de äro försedda med träpluggar. Hans uppgift är således icke riktig.

Han sade vidare, att jag skulle uti bevillningsutskottet hafva yttrat, att det runnit bort något af bränvinet. Det är ju möjligt att jag, under diskussionen om denna punkt, låtit undfalla mig ett sådant yttrande, men det kan väl hvar och en tänka sig, att vid renandet af 40 millioner liter bränvin uti en fabrik, det kan inträffa, genom olyckshändelser, eller genom att rör eller cisterner springa sönder, att något af varan försvinner.

Han yttrade vidare, att tre månaders anstånd med betalningen af tullen skulle vara en för ifrågavarande bolag utomordentlig fördel. Men, såsom jag både i utskottet och i reservationen upplyst och för öfrigt en i vår tullagstiftning så erfaren man som den siste talaren bör veta, har hvarje innehafvare af varor på nederlag rätt att åtnjuta detta anstånd af tre månader, om tullen uppgår till 500 kronor.

Samme talare gjorde en jmförelse mellan denna industri och bränvinsbrännerierna; dermed sammanställde han två fullkomligt ojemförliga saker. Brännerierna *tillverka* bränvin, men de fabriker, hvarom nu är fråga, *rena* bränvin. I sitt resonnement rörande de två procenten förbisåg han, att Kongl. Maj:t visst icke föreslagit, att tullen skulle afskrifvas med två procent af det importerade bränvinet, utan för *högst* två procent, men i hvarje fall icke mer än den kvantitet bränvin, som efter verkställd inventering befinnes hafva gått förlorad. Här är således endast fråga om en maximsiffra, och man tog dessa 2 procent, emedan man ansåg, att i allmänhet bränvin icke kan renas med mindre än att två procent deraf gå förlorade. Exportören af svenskt bränvin åtnjuter icke blott dessa 2 procent, utan vid beskattningen af tillverkningen får han ock två procent afdrag, så att, om han t. ex. bränner 100,000 liter, skattar han för blott 98,000 liter; detta medgifvande har tillkommit på den grund, att man ansett billigt, att tillverkaren ej skattar för mer än han kan sälja, men vid bränvinets öfverföring från brännerierna till köparen går alltid något bort genom afdunstning och dylikt.

Här har yttrats, likasom ock i bevillningsutskottet, att, när det gäller bränvin, kan man icke så noga veta, huru det går till, och att man derför måste vara på sin vakt. Jag har också den erfarenheten. Men när den siste talaren jmförde de garantier, som ligga i tullbevakningen uti Karlshamn, sådan den der utfövas, med den kontroll, som utfövas vid brännerierna i landsorten, så gjorde han en oberättigad jmförelse. Ty vid de senare ligger hela kontrollen i en persons hand, nemligen hos den på stället vistande kontrollören. Visserligen fins ock öfverkontrollör, men han kan icke alltid vara tillstädes vid bränningen. Karlshamn åter är ju en stad med fullständig tullbevakning. Vid den nu ifrågavarande fabriken utfövas en kontroll af helt annan beskaffenhet än vid brännerierna. Både dag och natt står vakt vid fabriken alla in- och utgångar, och hvarje transport mellan fartygen och fabriken är öfvervakad af tulltjenstemän.

Den ärade talaren yttrade slutligen, att det fans ingen, som

Restitution af tull vid utförsel af bränvin i vissa fall.

(Forts.)

Restitution af tull vid utförsel af brännvin i vissa fall.
(Forts.)

egnade sig åt denna handtering. Dervid måtte han sannolikt ha syftat på ledamöterna i bevillningsutskottet, ty der fans åtminstone ingen, som begrep denna sak, att döma af det slut, hvartill utskottet kommit, och framför allt att döma af den motivering, som i detta betänkande influtit. Ty en slik motivering, der man gör sig skyldig till så grofva inkonseqvenser och misstag, tror jag att man får leta efter. En och annan af dessa inkonseqvenser har redan blifvit påpekad, såsom t. ex. särskildt i fråga om den af utskottet proklamerade satsen, att den, som förädlar en vara, får lägga det, som går bort vid förädlingen, på förädlingskostnaden. Men trots detta har utskottet strax förut föreslagit, att den, som utför 75 kilogram hvetemjöl eller 66 $\frac{2}{3}$ kilogram rågmjöl, skall åtnjuta restitution af tull för 100 kilogram spanmål.

Det erinrades inom utskottet, att man vid en föregående inventering fann förlusten uppgå till 0,67 procent, hvadan utskottet ansett, att man icke behöfver sätta afdraget för den qvantitet, som bortgår vid rening, högre än 1 procent. Det kan väl så vara. Men den inventering, som anställdes i fjor gaf 0,82 procent och för 14 dagar sedan gjordes en ny inventering af en annan person, och den gaf 0,86 procent, således ganska lika resultat med den föregående.

Ehuru jag visserligen omöjligt kan inse, hvilken olägenhet för statskassan eller det allmänna ett bifall till Kongl. Maj:ts förslag skulle medföra, emedan ingenting af den förädlade spriten kommer till konsumtion inom landet, så har jag dock inom utskottet gått in på, att procenten skulle nedsättas till *en*, men i öfrigt hemställt om bifall till Kongl. Maj:ts proposition, hvarom jag också nu anhåller med den förändring, som jag nyss nämnde.

Herr Ekenman, Victor: Bevillningsutskottets högt ärade ordförande frågade i slutet af sitt anförande: »skola vi ändra våra lagar till förmån för en kolossal affär?» Jag vill, för min del, gifva svar på denna fråga. Nej, det utgör icke i och för sig ett giltigt skäl att ändra lagar. Men om det befins vara med statens väl förenligt att ändra lagar i något visst fall, så kan jag icke finna att detta skäl förlorar i styrka, därför att det på samma gång äfven gäller ett stort intresse. Att här nu föreligger ett stort industriens intresse, vid hvilket äfven är knutet intresset för den ort, der den ifrågavarande industrien utöfvas, skall jag bedja att få något närmare belysa, hvartill jag har så mycket större anledning, som jag tillhör den ort, hvarom här är fråga.

Jag vet, att det är många, som i allmänhet upptaga ganska illa detta tal om ortintressena inom riksdagen. Men jag kan, för min del, icke biträda denna uppfattning, emedan det i många fall kan rent af vara en skyldighet för representanten att framhålla sin särskilda ords intresse, der det icke står i strid med statens, ty då måste det mindre lokala intresset vika. Men att någon kollision mellan dessa intressen ej eger rum i nu förevarande fall, det tror jag redan vara af föregående talare tillräckligt bevisadt, och jag skall tillåta mig att framdeles i mitt anförande något litet beröra äfven den saken.

Af de ifrågavarande fabrikerne är den ena, nemligen sprit-

förädlingsfabriken, anlagd i staden Karlshamn, och den andra, fatfabriken, ligger strax utanför staden. Vid dessa fabriker äro, såsom kammaren finner af reservationen, anstälde mer än 400 arbetare; hvarförutom ett stort antal arbetare tillfälligtvis få arbete vid lastning och lossning af de för fabriken befraktade fartyg. Såsom direkta fördelar för orten af dessa fabriker vill jag nämna: *dels* att i kommunal skatt erläggas endast för spritfabriken i Karlshamn ett belopp af omkring 35,000 kronor om året, en så betydlig summa, att endast detta utgör ett starkt skäl för detta samhälle att vara intresserad af fabriken framgång; *dels* ock att för de fartyg och båtar, som för fabriken räknas befraktas, erläggas så betydande hamnumgälder, att staden kunnat med beräkning af dessa inkomster gå i författning om en ganska storartad förbättring och utvidgning af sin hamn, hvilken fråga dock skulle skjutas å sido, i fall fabriken skulle upphöra.

Men huru afsevärda dessa direkta fördelar än äro, finner jag dem dock stå betydligt under de indirekta fördelar, som beredas orten af denna fabriksverksamhet. I följd af proviantbehovet vid de många fartyg, som i och för fabriken befraktas, äfvensom för att förse med lifsförnödenheter de arbetare och andra, hvilka vid dessa fabriker, allt sedan deras början, haft fast anställning, har denna nejd blifvit en mycket god afsättningsort för landtmannaprodukter, ja så god, att ingen jemförelse kan göras mellan den afsättning, som nu eger rum, och den, som tillföre var, ett förhållande, som gör, att icke blott fabriksplatsen utan att hela den omkringliggande orten har det lifligaste intresse af denna verksamhet.

Viktigast är dock den omständighet, att det genom denna fabriksverksamhet varit möjligt att skaffa arbete och derigenom äfven bröd åt många hundratals arbetare. Ensamt detta synes mig vara något, som förtjenar att särskildt behjertas. I närvarande stund afvaktas också med oro Riksdagens beslut i denna fråga af många hundratals familjehem, som fliten byggt upp, men som nu genom minskning i arbetstillfället skulle bringas i elände och fattigdom. Utskottet förmenar väl, att det icke skulle vara så farligt att bifalla utskottets förslag, då sannolikt icke fabriksverksamheten af den orsaken skulle upphöra. Jag har naturligtvis svårt att säga, hvad framtiden bär i sitt sköte, men i den vid förevarande punkt i utskottets betänkande fogade reservation, samt eljest kända förhållanden, finnas några siffror, med stöd af hvilka man i detta afseende skulle kunna bilda sig ett ömdöme. Reservanten har nemligen beräknat, att den skatt, som här är i fråga, skall utgöra mellan 200,000 à 300,000 kronor. Fabriken har för det sista beskattningsåret af beskattningsmyndigheten blifvit uppskattad för bevillning till årlig inkomst af 500,000 kronor. Öfver detta beslut har dock besvär anförts af fabriksbolaget, hvarvid fabriken disponent sökt med utdrag af räkenskaperna visa, att inkomsterna varit vida mindre än beskattningsmyndigheten ansett. Men när en fabrik, som beräknas hafva en inkomst af högst 500,000 kronor, ytterligare ådrages en förhöjd skatt af cirka 300,000 kronor, då är det icke mycken utsigt att fabriksverksamheten skall fortfara. Skulle likväl ändå så ske, hvilket jag i förevarande fall icke kan bedöma, så måste det vara gifvet, att i och med erläggandet af denna förhöjda

Restitution af tull vid utförsel af bränvin i vissa fall.
(Forts.)

Restitution af tull vid utförsel af brännvin i vissa fall.
(Forts.)

skatt fabriken skall arbeta under helt andra vilkor och förhållanden än förut. En fabrikant, som ådrages en sådan extra beskattning eller utgift, söker naturligtvis på ett eller annat sätt att taga igen denna förlust. I sådant fall finnas för honom väl egentligen blott två utvägar. Den vanligaste är att söka få högre pris för sin vara. Men detta är icke möjligt här i följd af den konkurrens, som denna fabrik har med de tyska spritförädlingsfabrikerna på den gemensamma marknaden i Spanien jemte Frankrike och Italien. Då återstår icke annat än att följa den ekonomiska lagen att söka bringa ned produktionskostnaderna, d. v. s. här: nedsätta arbetslönerna. Om jag således än ser saken från synpunkten af fabriken möjligen fortvaro, fast under de vilkor utskottet föreslagit, så blir dock resultatet, att dessa talrika arbetareskaror få vidkännas en sådan reduktion i sina vilkor, att de blifva bragta till fattigdom.

Jag nämnde i början af mitt anförande, att jag äfven skulle beröra den frågan, huru vida genom den här föreslagna bestämmelsen ortintresset skulle komma i kollision med statens intresse. Jag tror icke, att detta är möjligt, ty grunden för en sådan beskattning som den ifrågavarande är ju den, att varan skall konsumeras inom landet. Men en sådan konsumtion kan här icke ega rum, emedan allt brännvin, som införes, är rå sprit, som, sedan den blifvit förädlad, åter utföres. Således vore det enligt min mening icke blott stridande mot rättvisa och billighet utan jemväl principiellt origtigt att bifalla hvad bevillningsutskottet här föreslagit. Jag tror dessutom att Kongl. Maj:ts förslag, långt ifrån att strida emot statens ekonomiska intresse, tvärt om är förenligt med detta, ty här gäller dock i grund och botten att skaffa svenska arbetare en arbetsvinst på en förädlingsindustri. Jag kan då icke finna, att det är mindre beaktansvärdt eller sämre att skaffa denna arbetsvinst genom förädling af råbrännvin än genom en förädlingsindustri för bomull, socker eller andra främmande råämnen, hvilka förädlingsindustrier, såsom känt, mycket af staten omhuldas.

Jag yrkar alltså bifall till Kongl. Maj:ts proposition, dock med den förändring, som af herr Forssman i hans reservation blifvit föreslagen.

Herr Wallberg: Jag anser mig böra tillkännagifva, att jag deltagit i behandlingen af samtliga punkterna i bevillningsutskottets föreliggande betänkande med undantag af denna. Den behandlades nemligen i utskottet en dag mellan kl. 4 och 6 e. m. och då var jag befald till ett annat ställe. Men hade jag varit närvarande, hade jag kommit till samma resultat som utskottet.

Jag föreställer mig, att tullförvaltningen gent emot trafikanter i allmänhet förhåller sig som köpare till säljare. Att en säljare måste lemna rikliga mål, det är en allmän kutym. Nu vet jag ock, att åtminstone förut tullförvaltningen haft den kutymen, och särskildt mins jag att den tiden, då vi hade tull på ull, fick man 5 *ö* god vikt för hvarje bal, dels för våta och smutsiga balar, och vägen bör luta till köparens förmån. Nu är en strängare vägning anbefald, och det kan ju vara rätt.

Det förundrar mig, att af en så stor qvántitet som 50 millioner liter icke mera går bort genom afdunstning än mellan 0,67 à 0,86 procent. Hade denna stora spritqvántitet af tullverket behandlats litet liberalare, så är min öfvertygelse, att det i stället för brist blifvit ett öfverskott, hvaraf hvarken fabriken eller tullverket skulle haft någon skada. Nu är det orättvist att upptaga tull för något, som icke fins. Men om tullverket skulle gifva fabriken någon ersättning, så borde det bestå uti att vara liberalt.

Restitution af tull vid utførsel af brännvin i vissa fall.
(Forts.)

Hufvudsakligen på den grund, att här åt en fabrik meddelats monopol, som icke bör gälla för framtiden, yrkar jag bifall till utskottets förslag i denna punkt.

Vid slutet af detta anförande läto rop på proposition höra sig.

Friherre Klinckowström: Jag skall icke blifva mångordig men vill blott framlägga min åsigt i denna fråga, som är af ganska stor betydelse ur principiell synpunkt. Jag är visst icke någon tekniker och förstår således icke de tekniska förhållandena i denna fråga. Men jag tycker dock, att den är ofantligt enkel, om man vill se den så. Hvad hafva vi egentligen att göra med denna fråga? Ryskt råbrännvin, hemtadt från Ryssland, kommer till Karlshamn, är der inneslutet af en kinesisk mur och en tullkordong, renas och går sedan med bolagets fartyg åter ut till främmande land. Med den saken hafva vi ingenting annat att skaffa, än att vid fabriken finnas omkring 400 svenska arbetare, som hafva sin dagaflöning och, såsom jag hoppas, äro bra betalda, det skulle hedra fabriken. Men jag vet icke, hvarför vi skola bråka med denna näring och dess detaljer. På samma grund som detta bolag begärt en ersättning för denna så kallade afdunstning af en råvara, som tagits in för att förädlas, på samma grund kan ju en mängd andra näringsidkare i landet också begära restitution af enahanda art, sedan de intagit en oförädlad vara eller ett halffabrikat för förädling eller tillverkning i sin fabrik. Lika stort, om icke större, skäl skulle de hafva att för denna »afdunstning» få exportpremie. Jag vill blott nämna det importerade tackjernet, hvaraf mycket går bort vid bearbetandet. Äfven på ullen, intagen från främmande land för att här förbättras, sker dervid stor afbränning. Samma är ock förhållandet med bomull och många andra varor, men icke har det fallit någon in att dertför begära restitution. Herrar brukspatroner skulle jag verkligen vilja uppmana att, i fall denna fråga går igenom, till förmån för herrarn Smith & Co, äfven göra anspråk på att blifva gynnade med dylika afdunstningspremier.

Hvad själfva frågan beträffar, så har det blifvit sagdt, att det är flera andra varor på nederlag, för hvilka godsinnehafvaren åtnjuta anstånd med tullafgiftens erläggande, än det råbrännvin, som detta Karlshamnsbolag importerar. Men, mine herrar, det är en tvåfaldig skilnad häruti. För det första är för dessa andra varor blott medgifven en månads respit med tullafgiftens erläggande, då här tre månader äro beviljade, och för det andra förädlas icke dessa varor medan de ligga på nederlag, men det råbrännvin, som kommer in till Karlshamn, förädlas under denna tid. Det är, enligt mitt förmenande,

Första Kammarens Prot. 1888. N:o 30.

*Restitution
af tull vid
utförel af
bränvin i
vissa fall.
(Forts.)*

en helt annan sak. Hvad afdunstningen angår, så har här redan blifvit anmärkt, huru som den icke står i något rimligt förhållande till den afdunstningsprocent, som Kongl. Maj:t begärt, men som Andra Kammaren icke heller beviljat. I alla händelser har bolaget, det kan icke bestridas, fått sig icke obetydliga förmåner tillförsäkrade. Jag vill blott nämna några af desamma:

1:o att få på nederlag lägga bränvin af potatis och säd, hvilket eljest är förbjudet;

2:o att få anstånd i tre månader med tullafgiftens erläggande, hvilket gör en räntevinst af millioner kronors värde, såsom en talare före mig redan andragit;

3:o att få en särskild tullbevakning af statens tulltjenstemän dragen kring fabriken kinesiska mur, för att staten må kunna kontrollera, att intet bränvin utgår till försäljning i detta land. Denna tullkordong aflönas visserligen af bolaget. Men, mine herrar, det är icke likgiltigt, om vår yngre utmärkta tullbetjening skall slitas ut för detta utländska bolags räkning och sedan komma tillbaka under herr generaltulldirektörens befäl såsom krymplingar, för att icke säga något ändå värre. De hafva emellertid der förnött sin bästa tid, det har herr generaltulldirektören sjelf förklaradt, äfvensom att man söker ut de bästa och dugligaste karlarne för att på så sätt förbruka dem för en sak, som egentligen icke gagnar någon. Slutligen kan det 4:o icke bestridas, att de bestämmelser, som blifvit uppställda och medgifna spritförädlingsbolaget i Karlshamn, konstatera ett monopol för bolaget, såsom herr Reuterswärd redan anmärkt.

På alla dessa, såsom jag hoppas giltiga skäl får jag af hjertat önska bifall till utskottets förslag och följaktligen afslag å all så kallad afdunstningsprocent för bolagets bränvin.

Ropen på proposition förnyades.

Herr Nyström: Då jag deltagit i utskottets förslag, må det äfven tillåtas mig yttra några ord till försvar för utskottets åsigt. Jag tror, mine herrar, att Riksdagen i denna punkt är på en väg, som icke god är. Jag tror, att Andra Kammarens beslut är förhastadt, och blir detsamma af Första Kammaren gilladt, är det min mening, att Riksdagen förr eller senare kommer att ångra den väg den tagit. Redan när spanska handelstraktaten förnyades, var jag emot ett antagande af densamma bland annat af det skäl, att jag ansåg det icke vara rätt, att Riksdagen lade sig i eller så godt som godkände de utvägar, som togos för kränkning af densamma.

I fjerde artikeln af samma traktat står, att det skall vara från Sverige exporteradt bränvin, som spanjorerna afse med traktaten. Det är en kränkning således, när man tager in från utlandet utländskt bränvin, på sätt nu sker, i så oerhörd skala och med understöd på alla sätt af svenska staten. Påbudet om produktionsbevis tillintetgöres ju på detta sätt.

Redan då framhöll jag också, att då karlshamnsfabriken anlades borde den icke hafva beräknat andra fördelar, än som stå tillsammans

med gällande författningar. Den borde icke hafva beräknat, att traktaten skulle räcka mer än möjligen några år, men hur blef förhållandet?

Många mäktiga intressen arbetade för densammas förnyande. Man sade, att fabriken bär sig icke, om den icke får traktaten för nyad. Nå, den fick det, och nu kommer man och säger, att fabriken bär sig icke, om den icke får detta plus i fördelar, som enligt min tanke är ett verkligt monopol, en gåfva, som svenska staten skulle gifva åt detta verk. Vilja herrarne på samma sätt gifva gåfvor eller monopol, så finnes det ofantligt mycket större och bättre verk, som skulle behöfva sådant. Jag menar jernverken, som sysselsätta flera tusen arbetare.

Skulle, om dåliga konjunkturer inträffa, det då vara lämpligt att gifva dem denna ersättning? Nej, det vore aldeles origtigt, ty man komme aldrig annat än att fastna i fortfarandet af ett sådant beslut, och man skulle icke kunna fullfölja detsamma. Flere talare utaf dem, som hålla på utskottets förslag, hafva tydligen ådagalagt, att denna vara icke bör hafva flera fördelar än andra varor, som kunna bortdunsta eller förminskas; och då jag anser, att detta är en näring, som borde drifvas i Ryssland, och att det icke vore till nämnvärd skada för Sverige, om så skedde, kan jag, äfven med bästa vilja i världen, ehuru jag unnar Karlshamns fabrik och Karlshamns kommun alla möjliga fördelar, icke annat än hålla på utskottets förslag, hvar-till jag yrkar bifall.

Talrika rop på proposition hördes å nyo.

Herr Carlsson: Efter som jag märker, att kammaren är orolig, skall jag icke upptaga tiden. Hvad jag skulle vilja säga är redan sagdt och jag ber nu endast att få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr Lindahl: Såsom representant för det län, der den fabrik är belägen, som hotas af ett så svårt slag, i händelse bevillningsutskottets förslag skulle bifallas, anser jag mig icke böra underlåta att i frågan nämna några ord. Denna fabrik anlades ursprungligen i ändamål att der förädla och derifrån utföra svenskt bränvin. Priset på tyska bränvinsmarknaden var då 45 à 50 mark per 100 liter 100 procent, men strax efter fabriken anläggning började prisen betydligt falla, och det visade sig omöjligt att med fördel förädla och exportera svensk vara. Detta var anledningen för fabriken anläggare att då vända sig till kapitalister i utlandet, och med deras tillhjälp blef fabriken utvidgad så, att den kunde förädla utländskt bränvin i stora kvantiteter. Man kan väl icke föreställa sig annat, än att dessa personer, innan de inlåto sig i en så storartad affär som denna, tänkt sig för, och det hafva de äfven gjort. De tänkte som så, att, då i hittills gällande lagar angående bränvinstillverkning och spritdryckers läggande på nederlag finnes stadgad en viss procent för af-dunstningen, som finge tillgodoberäknas utan tull eller skatt, samma procent, som vid denna handtering inom riket, äfven skulle vara gällande vid utförandet af bränvin från en cernerad ort inom Sverige,

Restitution af tull vid utførsel af bränvin i vissa fall.
(Forts.)

*Restitution
af tull vid
utförsel af
bränvin
i vissa fall.
(Forts.)*

der någon konsumtion icke kom i fråga. Emellertid ansåg sig regeringen icke berättigad att genast verkställa afskrifning af debiterad tull för hvad som afdustat, och denna har tills vidare bokförts, hvarjemte Kongl. Maj:t nu föreslagit, att saken måtte genom ett lagstads-gande afgöras. Då frågar jag: är restitutionen nödvändig för fabriken eller är den på det ringaste skadlig för statens intressen? I förra fallet svarar jag: ja, och i det senare: nej. Den är nödvändig för fabriken, därför att med en beräkning af t. ex. den kvantitet sprit, som förra året der förädlades eller omkring 40 millioner liter, en afdustning, uppgående till endast 0,8 procent, med hänsyn till bränvinets nuvarande pris å tyska marknaden, eller 15 mark för 100 liter af 100 procent sprithalt, hvilket gör 6 å 7 öre per liter 50 procent, skulle, om tull af 75 öre per sistnämnde liter jemväl för afdustningen beräknades, belöpa sig till 10 procent af varans inköpspris och sålunda medföra en årlig utgift eller förlust för fabriken af omkring 240,000 kronor. Men en fabrik, som kostat omkring en million kronor, såsom Karlshamns, påstår jag icke kan bära en förlust af 240,000 kronor årligen; och dessa penningar skulle dessutom betalas utöfver hvad som rätteligen borde åtgå, ty den vara, för hvilken denna tull kommit staten till godo, har ju aldrig utgått till konsumtion. Kommer därför icke restitution att beviljas, måste fabriken sannolikt nedläggas. För staten är det fullkomligt likgiltigt, om restitutionen begränsas till 1 eller 2 procent, då den i alla fall icke blir större än afdustningen vid uppmätning verkligen visar sig vara, och detta är under 1 procent. Föregående talare hafva ådagalagt vigten för orten af fabriksens bestånd; den har der framkallat en rörelse, som icke är obetydlig; landtmän, som bo ikring staden, hafva fått ett utmärkt tillfälle att afsätta sina produkter dels till vid fabriken sysselsatta arbetare dels till proviantering af ångbåtar, som komma dit för att lossa och lasta sprit. Det är för staten af stort intresse, att den kommunikation mellan Sverige och Spanien, som nu börjat, måtte fortsättas, ty denna kommunikation torde i längden föranleda, att åtskilliga produkter komma att från Sverige till Spanien exporteras, som förut icke varit möjligt att dit afsätta. Staten har icke heller så liten inkomst af de fyr- och båkafgifter, som dessa fartyg erlægga. Då jag nu för min del anser, att staten icke gör den ringaste förlust genom den föreslagna restitutionen, men deremot både staten och den kringliggande orten hafva stor vinst af fabriksens bestånd, så vill jag icke att svenska Riksdagen skall vara den, som dräper fabriken i Karlshamn. Det kan ju hända att till följd af konjunkturerna i utlandet driften icke kan fortsättas, och skulle fabriken sålunda icke kunna bestå i konkurrensen med Tyskland, så må den i Guds namn falla, men icke bör det vara svenska staten, som vidtager åtgärder som förstöra den. Jag yrkar därför bifall till restitutionen, eller att Kongl. Maj:ts proposition må bifallas med den inskränkning, att maximum af restitutionen må bestämmas till 1 procent.

Friherre Barnekow: Jag har icke deltagit i behandlingen inom utskottet af denna fråga, men, om jag det gjort, skulle jag utan be-

tänkande ställa mig på reservanternas sida, och jag ber att i korthet få anföra skälen dertill.

Då spanska traktaten förelåg, var det på mitt förslag utskottet beslöt, att denna fabrik skulle helt och hållet uteslutas från utskottets betänkande, hvad angick behandlingen af bränvin, därför att jag ansåg, att den icke hade det ringaste med Sverige att skaffa. Den spanska traktaten behandlades alldeles oafsedt, huru vida fabriken fans eller icke. Jag anser, i likhet med den föregående talaren, att detta icke har det ringaste att skaffa med Sverige. Man förädlar der rysk råvara, och fabrikanten har förbundit sig att sjelf bekosta den erforderliga personliga kontrollen. Jag ber att i motsats till den föregående talaren få säga, att, om någon bruksegare här i landet skulle vilja, i fall det blir tull på tackjern, anlägga fabriker för förädling af utländskt tackjern samt förbinda sig att betala den behöfliga kontrollen samt sedermera skicka ut hvarje bit, så kan jag ej anse det vara någon olycka. Och hvarför? Jo emedan staten skulle deraf endast hafva vinst, icke förlust; men deremot, om, på sätt utskottet säger, oakadt fabrikanterna betala kontrollen och den bortdunstning af varan, som inträffat under personer, tillsatta af staten för kontrollering, om de, säger jag, ändå skulle betala denna förlust, så vore det att taga af dem något, som staten icke har rättighet att taga. Hela denna fråga är en enkel rättsåtgärd, och af den anledningen är det, som jag vill vara med reservanterna.

Jag anhåller om bifall till reservationen.

Herr Bennich: Icke ett ord om sjelfva saken. Den är utagerad genom flere sakrika och för enhver oveldig öfvertygande skäl. Men det är ett yttrande från elfsborgsbänken, som uppkallat mig. Der tillstyrktes, att tullstyrelsen skulle gifva sina underlydande tjänstemän befallning att medgifva god vigt, på det att trafikanterna måtte kunna hemta fördel af ett sådant behandlingssätt. Jag får säga, att jag icke väntat, att i någon församling, och allra minst i denna, ett så simpelt råd hade uttalats.

Friherre Tamm: Jag ber att få förena mig i det af reservanterna gjorda yrkandet.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på den nu föreliggande punkten yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt, dels ock, af herr *Forssman*, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, ville bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition med den ändring, att orden »två procent» utbyttes mot orden »en procent.»

Härefter gjorde herr greffen och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig anse propositionen på antagande af herr *Forssmans* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Reuterswärd* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Första Kammarens Prot. 1888. N:o 30.

Den, som bifaller 157 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition med den ändring, att orden »två procent» utbytas mot orden »en procent».

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen, befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—31;

Nej—70.

Herr grefven och talmannen hemställde, att, som tiden nu var temligen långt framskriden samt, med afseende på mängden af de ärenden, som funnos upptagna å kammarens föredragningslista, sammanträde på aftonen i allt fall blefve erforderligt, kammaren ville till detta sammanträde uppskjuta den vidare behandlingen af bevillningsutskottets nu föreliggande betänkande n:o 8.

Denna hemställan bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 3,29 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.